

מתוך

שורדי המגפה
למי היה קל יותר
להתנהל בשנת הקורונה?
סבר פלוצקר | עמ' 2

השירות יצא לחל"ת
למה בוטל שירות
הלקוחות הטלפוני בחברות
מסחריות רבות, והאם
מדובר בניצול המצב
מירב קריסטל | עמ' 8

מדור רכב:
המדריך
לנוהגים בדובאי
אודי עציון,
עמ' 13

"כדור הארץ בדקה ה־90"

מאיה יעקבס, מנכ"לית עמותת צלול, מתכננת לארוז תיק ולצאת לטיול פרידה מכדור הארץ, אם משבר האקלים לא ייבלם • בראיון נוקב היא מחלקת ציונים לפוליטיקאים הכושלים, ומסבירה שהקורונה היא רק פרומו, ושהעידן שבו אפשר היה להדחיק את המשבר נגמר מזמן

| סער גיט, עמ' 6 |

הסמארטפון הוזל הכי
משתלם בארץ
ישראל וזמן
עמ' 9

צילום: יובל חן. איפור ושיער: רינת שור

עמודים
14-27

רכב

עסקים

נדל"ן

ידיעות אחרונות

לוח

לאנושות, נמצאים שוב בפתח של גלי תחלואה ותמותה וגלי הגבלות השוטפים את העולם ומכים גם בישראל. הנה אנחנו בפאתי סגר ועימו עוד זינוק באובדן פרנסה ובאבטלה. איפה המקום לאופטימיות, כשישראל שועטת בדרך ל-3,500 ואולי גם ל-5,000 מקרי קורונה מאומתים ביום? לאלף חולים קשים? כשבגרמניה, מדינה מהיזה מסודרת, מתים אלף חולי קורונה ביום? ובארה"ב 3,000 ביום?

הנגיף אכן לא מבחין בין בעלי מזג אופטימי למזג פסימי אבל לראשונים קל יותר לשרוד מאשר לאחרונים. כלכלה התנהגותית יודעת זאת: השניו בראיית העתיד, מדיכאון לתקווה, מפטימיות לאופטימיות, משנה את ההתנהגות כאן ועכשיו ולכן משנה גם את המציאות.

האופטימיסטים שדרו טוב יותר משום שהם האמינו בכוחה של האנושות לגבור על המגפה באמצעות מרע, טכנולוגיה ושיתוף מאמצים. התנער מהמודלים האימתניים שחזו עד סוף 2020 לא פחות מ-75 מיליון נפטרים מקורונה ברחבי תבל, מהם כשבעה מיליון מתי קורונה בארה"ב ו"עשרות מיליונים" באפריקה. האופטימיסטים דחו את הגזירה השווה שעשו בין המשבר הכלכלי הגדול של שנות ה-30 במאה הקודמת לבין המיתון שנגרם על ידי המגפה והסגרים בכלכלות מפותחות ומפתחות. האופטימיסטים העריכו שהמגפה לא תספק קרקע פורייה לניצחון גורף של הפופוליזם אלא דווקא תגרום לאזרחים לחפש הנהגה מתונה, מנוסה, ממורכזת. האופטימיסטים לא המליצו להסתגר בבונקר מחשש למהומות רחוב, למתקפת זומבים או לגופות נערמות בכניסות לבתים, אבל כן להישמע להמלצות ולציית להוראות של רשויות הבריאות. האופטימיסטים נתנו אמון בעובדי מערכות הבריאות שלא ינטשו, על אף הסכנות, את משרותיהם, בעובדי מערכת החינוך שלא יעזבו את משימותיהם, ובעסקים שיחפשו וימצאו פתרונות יצירתיים להיחלצות מהבורות שאליהם נפלו. עבודה מהבית ולימוד מרחוק, שני המאפיינים הבולטים של ימי הקורונה, נתפסו על ידי האופטימיסטים כפתח לקרמה. איפה טעו האופטימיסטים? הם טעו בהערכת חסר של העוצמה של פוליטיקה צרת אופקים בניהול מאבקי הבלימה של המגפה, טעו בהתעלמות מההשפעות הפסיכולוגיות והחברתיות של הסגרים, ההידוקים ואיסורי ההתקהלות, וטעו כשרדפו אחר איוושי נוסחת פלא לניהול המי שבר במדינה זו ואחרת, תחת ממשל זה ואחר. בהינתן שבני האדם הם יצורים מתקבלים ושאינם אפשרות להגרס אחרת את האופי האנושי, אין נוסחה כזאת. אחד הלקחים הבולטים משנת הקורונה יאכזב אפוא רבים: לא נמצא קשר בין צורות הממשל במדינות השונות, מידת האמון של האזרחים בהן, היות שמאל או ימין בהנהגה ועוד מאפיינים מתחום מדעי המדינה לבין הצלחת המאבק בקורונה. ואף ממשל לא פיצח את סוד חיסולה שלא באמצעות סגר מוחלט.

אבל הטעות בה' הידיעה של האופטימיסטים הייתה בקשר לארה"ב. המעצמה המפותחת, המ' תקדמת והדמוקרטית בעולם, כשלה בענק בריסון ההתפשטות של מגפת הקורונה. כישלונה משנה את מאזן הכוחות הגלובלי: סין הרודנית, על 1.3 מיליארד תושביה, הכניעה את הקורונה, ארה"ב הדמוקרטית, על 330 מיליון תושביה, נכנעה לה. המשק של סין נפגע הכי פחות מהקורונה והוא צמח השנה בכ-2.5% בשעה שכלכלת ארה"ב התכווצה ב-4% וכלכלת בריטניה ב-11%. סין היא הכוכב הכלכלי של 2020. כלכלות ארה"ב נושמת בקושי, עמוק מתחת לרמות התעסוקה וההכנסה מלפני שנה. מי היה מאמין.

חוב זה עוב

המדענים הביאו את החיסון הביולוגי למגפה, הכלכלנים את החיסון הכלכלי. האחרון לא יעיל ב-95% כמו הראשון, רחוק מזה – ובכל זאת, הוא

דברו על נגיף הקורונה והשפעתו על הכי לכלה ואורחות החיים, השתמש נתניהו כבר במאוס השנה בדימוי מעולם המוזיקה. חיינו בצל המגפה יהיו כמו אקורדיון, הוא אמר, כשהתחלואה תתגבר נסגור את המשק, כשהיא תיחלש נפתח אותו.

ההשוואה לאקורדיון הכעיסה – החיים לא אקורדיון, אמרו הנפגעים מההגבלות החוזרות – אך היא הייתה קולעת. את מהותה של 2020, על גלגליה מורטי העצבים, ניתן לתמצת באותן שתי מילים "שנת האקורדיון". וככה זה קורה: זינוק לא צפוי, תמיד לא צפוי, במספר הנדבקים והמ' תים מסיבוכי נגיף הקורונה מביא את הממשלות להחלטות על רבע סגר, חצי סגר, ולבסוף על סגר מלא. אקורדיון החיים האזרחיים, הכלכליים, החברתיים, החינוכיים והתרבותיים נסגר. מוזיקת העשייה נפסקת. הסגירה משיגה, תמיד, את מטרתה – התחלואה והתמותה צוללות. חולפים כמה שבועות והממשלות פותחות מחדש את האקורדיון, כלומר את המשק. תחילה בזהירות, אחר כך בתנופה גדולה, בקול תרועה.

הציבור משמיע אנחת רווחה מההדרת. הכלכלה כלה משתחררת מהסגר כמו קפיץ שנלחץ למטה. לא מעט כלכלנים מתבשמים מהנתונים; זו תהיה התאוששות בצורת האות V, הם אומרים, גאות מיידית אחרי שפל כפוי. גדודים גדודים של מכחישי חומרת הקורונה מציפים את ערוצי התקשורת, מלגלים על הסגר המחמיר ומדליקים בדעת הקהל את לפיד האמונה שהנה הסיוט נגמר, ולא תהיה פאזה שנייה באקורדיון.

חולפים עוד שבועות ספורים והנגיף חוזר להתפשט ולהכות, לעיתים במשנה עוצמה. מיקום גלי ההדבקות לא פוענח עד היום – לפי תחקיר מקיף שפורסם בשורה של עיתונים בארה"ב ובאירופה, רשויות הבריאות יודעות לאתר בקושי את מקור ההדבקה רק בכ-15% ממקרי המחלה – אך סיבתם ידועה גם ידועה: ההתקהלויות. האדם החושב, מתברר, הוא במהותו האדם המתקהל.

הממשלות תמיד מתעכבות בתגובה כשהן נשאלות על הגל השני. הן מחפשות את האשמים ומחפשות לסגור את האקורדיון רק במקצת, כדי לנסות ולהפיק ממנו עוד טיפה של מנגינה מרגיעה. לחינם. המציאות מכתובה פעולה תקיפה יותר ככל שחולף הזמן. לבסוף הן נאלצות שוב לסגור את מניפת האקורדיון. לסגור את מרחבי החיים האנושיים וקודם כל הכלכליים.

פתיחה וסגירה של אקורדיון, אומרים המב' קרים – זו לא תוכנית בלתימית המגפה. בהחלט לא. למרבה הצער, ב-2020 רק היא עברה. למרבה האירוניה, רק היא – על כל חולשותיה – הצילה את האנושות ממה שיכול היה להיות, קרוב לוודאי, אסון גלובלי בממדים של המבול התנ"כי או המגפה השחורה, שקטלה בין 10% ל-25% מהאנושות. יחד עם שפל כלכלי בממדים של המשבר הגדול בשנות ה-30 של המאה הקודמת. האסונות הללו נמנעו, וזה ההישג הגדול של 2020. למרות אוירת הנכאים של סוף השנה והעלייה החדה במספרי החולים והמתים.

מקום לתקווה

ידיד בעל ניסיון וידע רב במגפות, בעבר מבכירי המכון הביולוגי והיום חוקר בריאות הציבור, אמר לי בשיחה אחרי התפרצות הנגיף: ייקח כשנה וחצי להתגבר על הפנדיה. זה הזמן הדרוש לפתח, לייצר ולשווק את החיסונים לנגיף ולגרום לדעיכתו. זכור נא, הוסיף הידיד, שבמהלך ההיסטוריה התגברה האנושות על כל המגפות אך את מרביתן היא לא הצליחה למגר. אפילו לא את השפעת. למרנו להסתדר איתן.

תחזיתו מתממשת במדויק. את המסר של 2020, שנת האקורדיון על שלל גלגוליה, אני מסכם במשפט "רק האופטימיסטים שורדים". רבים לא יסכימו. הנה אנחנו, כשנה לאחר שדבר קיומו של הנגיף ה"סיני" החדש נודע

שנת האקורדיון

מדיניות האקורדיון - הפתיחה

והסגירה החוזרת של המשק

- זכתה לביקורת רבה בכל

מדינה, אבל רק היא עבדה

ב־2020 • בנק ישראל חושש

מהידוק חגורה הרסני בשנה

הבאה, בלי תקציב מאושר •

ולמרות הכל, בפתח 2021 יד

האופטימיסטים על העליונה

נפתלי בנט, ראש ממשלת ישראל, נאם בפני המועצה לביטחון לאומי. לצד: דונלד טראמפ, נשיא ארה"ב, ושי ג'ינג, נשיא סין

**לאופטימיים קל יותר
לשרוד מאשר לפסימיים.
השינוי בראיית העתיד,
מדיכאון לתקווה, משנה
את ההתנהגות ולכן משנה
גם את המציאות**

**ארה"ב הגדולה כשלה
בענק בריסון ההתפשטות
של מגפת קורונה,
לעומת סין הרודנית,
על 1.3 מיליארד תושביה,
שהכניעה את המגפה**

**מיקום גלי ההדבקות לא
פוענח עד היום - לפי
תחקיר רשויות הבריאות
יודעות לאתר בקושי
את מקור ההדבקה רק
בכ-15% ממקרי המחלה**

רב מדינות מפותחות. זו הדעה השוררת בבנק ישראל, המדירה שינה מעיניו של הנגיד פרופ' ירון. בנק ישראל, תחת הנהגתו, כבר נתן למשרד האוצר ולממשלה היתר עסקה להתעלם בתקציב לשנה הבאה מהגירעון התקציבי התופח, היתר שאף נגיד לפניו לא נתן לאף ממשלה בעבר, ולהי תמקד אך ורק בצד ההוצאות החייבות לתת מענה מהיר, יעיל וצודק למשבר המתמשך ולאבטלה הגלויה והסמויה. בנק ישראל כבר עשה כל מה שניתן ולא ניתן כדי להציל את המשק ואת נפ' געי הקורונה, כולל תוכנית לרכישת איגרות חוב ממשלתיות ופרטיות בעשרות מיליארדי שקלים והקלות ללווים בבנקים מסחריים.

עתה הכדור במגרש של הפוליטיקאים, וההי שש גדול. בתזכיר חוק שהוכן באוצר כלולה לוליינות משפטית האמורה לאפשר (בלי תקציב בים מאושרים בכנסת) להעמיד את סך ההוצאה הממשלתית ל-2021 על 415 מיליארד שקל, קצת יותר מההוצאה אשתקד, 411 מיליארד שקל, בתוספת "קופסת קורונה", כ-52 מיליארד שקל. לדעת הנגיד וראשי חטיבת המחקר, זה מעט מדי: התקציב צריך להגיע לפחות ל-426 מיליארד שקל, כדי לבצע פרויקטים לזירוז הצמיחה וצמי צום האבטלה. זהו כמובן יעד הוצאה שניתן להגיע אליו רק באמצעות חוק תקציב חדש, שמשקף את סדר העדיפויות ההכרחי לימי הקורונה. ולא את סדרי העדיפויות של 2018, השנה האחרונה שבה נדון התקציב בממשלה.

את רוב רובו של חוק ההסדרים ל-2021, הנלווה לתקציב ומכיל רפורמות ויוזמות שלא משפיעות ישירות על ההוצאה התקציבית המיידית, ממליץ בנק ישראל שלא להעביר בכנסת במהירות הבזק כמקשה אחת אלא לפרקו לסעיפים ולדון לעומק בכל אחד מהם.

הבעיה היא שחוק התקציב לא נראה באופן, חוק ההסדרים מוקפא ממילא ואפילו תזכיר ההצלה החלקי של האוצר טרם נדון בממשלה. בלי כל אלו, השנה הבאה תיפתח עם קיצוץ שלא היה כמותו בתקציבי המשרדים ופיתורים המוניים בשירות הציבורי.

אלו הם פצעים, חוליים ונזקים שלא הקורונה מביאה עלינו אלא ממשלתנו מביאה עלינו. התנהלות שאפילו האופטימיסטים כבר לא יכולים לעכל.

קורב לנשיא הנבחר ג'ו ביידן, ממליץ לכלל המוסדות הכלכליים הבינלאומיים לחדול מלהשיג תמש במדד "יחס חוב/תוצר" השווה לחוב ציבורי מחולק בתוצר מקומי שנתי מפני שהוא "שגוי מיסודו בתקופות של ריבית אפסית", ולהתמקד אך ורק בתשלומי הריבית השנתיים של המג'ור הציבורי. בשבע המעצמות התעשייתיות הם כבר נמוכים, כ-2.5% מהתוצר המקומי בלבד, והם חזויים להמשיך ולרדת. ובמצב של אבטלה רבה, הגדלה מושכלת של הגירעון והחוב בהחלט מאיצה את הצמיחה.

בקיצור, אין נטל וחוב זה טוב. אין בכך כדי להתעלם מההטעיות המכעיסות ולעיתים טרגיות בתכנון ובביצוע של תוכניות הסיוע המוגדרות, ברובן פועל יוצא מהמהירות, מהביורוקרטיה ומהדחפים הפוליטיים. אך כמי שחשף לתקשורת זרה אני יכול להעיד שבכל מדינה דמוקרטית משוכנעים מובילי דעת הקהל שהממשלה שלהם טיפלה ומטפלת במשבר באופן גרוע וכושל במיוחד בהשוואה למדינות אחרות. וכך כמובן גם בישראל. אולי כולם צודקים.

הנגיד מודאג

בהרצאה מרתקת המנמקת את ההחלטה של הסוכנות לזירוג אשראי S&P לשריין את הדי-רוג הגבוה יחסית של ישראל (בכנס הורביץ לכל-כלה וחברה של המכון הישראלי לדמוקרטיה) ציין כריסטיאן אסטרס, מנהל בכיר בחטיבת הדירוגים, את החזקות העיקריות של הכלכלה הישראלית: היצוא שממשיך לגדול, מאזן התשלומים החיובי שהפך אותנו למדינה שיש לה עודף נכסים נטו בחוץ לארץ הכי גדול בעולם - להוציא מדינות המייצאות חומרי גלם - יחסית לגודל הכלכלה והעובדה שממשלות ישראל מעולם לא החמיצו את פירעון חובותיהן במלואן. לכן איגרות החוב הממשלתיות הן סחורה מבוקשת.

ממה הזהיר הכלכלן של S&P? מהידוק מור-קדם מדי של חגורת התקציב ב-2021, מריסון ההוצאה הממשלתית בגלל משבר פוליטי ומאיי-רצון להעביר בכנסת תקציב מאושה במילים עדינות הוא רמז שמהלך כזה יהיה אסון למשק הישראלי, שביצועיו ב-2020 היו מהטובים בק-

מהווה הישג ומסמן מפנה שלא היה עולה לפני שנה על דעתם של בכירי הכלכלה המדינית. בזכותם תירשם 2020 בהיסטוריה הכלכלית של האנושות כשנת ההזרמה הגדולה, זו שעצרה את ההגעה לשיעורי אבטלה ולאובדן תוצר "כמו ב-1929", כפי שנכתב בסקירה של קרן המטבע הבינלאומית באפריל השנה.

ממדי ההוצאה הציבורית העולמית המיועדת לנפגעי משבר הקורונה בלתי נתפסים: 11,000 מיליארד דולר, 11 טריליון דולר, רק השנה, והיד עוד נטויה. יותר מחצי מהתוצר השנתי של ארה"ב. כסף ענק, היוצא מהתקציבים של הממשלות, כל הממשלות, בלי להתחשב בגיר-עונות שהוא יוצא בלי מורא מפני החובות שהוא יוצא. העיקר למנוע אבטלת המונים והתפרקות של המגזר העסקי, יעלה כמה שיעלה.

לכך נוספת המעורבות הישירה - בהיקפים גדולים עוד יותר - של הבנקים המרכזיים בקרב איתנים על הצלת הכלכלות מהשלכות הנגיף. הם לא רק קונים בטריליונים את איגרות החוב שמ'נפיקות הממשלות למימון ההוצאות המיוחדות - זו הרפסת כסף לכל דבר ועניין - ולא רק שומרים על ריבית אפס ואף מתחת לאפס. הם גם ממלאים את מקומה של הבנקאות המסחרית במתן אשראי ישירות לענפים ועסקים שנפגעו במיוחד מהסגרים ומההגבלות ואת מקומם של המשקיעים המוסדיים בקנייה של ניירות ערך פריטיים, אג"ח ומניות.

זהו מאמץ "סוציאליסטי" כלל עולמי שאין לו תקדים בעיתות שלום. בלי להסס לרגע הוזרוז הממשלים שבנו את היוקרה שלהם על ריסון תקציבי ואיפוס גירעונות לפתוח בענק את מסג'רות התקציב ולפרוס רשתות ביטחון סוציאליות (יקרות) לאוכלוסייה הנפגעת. מי שיעצו להם ולחצו עליהם לנהוג בנדיבות ופזרנות היו מיטב הכלכלנים המקצועיים, בהם גם מי שלפני שנה הזהירו מפני חריגה של 1% מיעד הגרעון. עכשיו הם בירכו על חריגה של 10% ו-15% ממנו. בכל מקום מזהירה מנכ"לית קרן המטבע קריסטלינה גורגיביה את הממשלות מפני "ריסון תקציבי מוקדם מדי" בשנה הקרובה. אנא, המשיכו לבזבז ואל תחשבו על מסים או גזירות, היא מפצירה. פרופ' לארי סאמרס, מוזכר האוצר בממשל קלינטון, יועץ כלכלי בכיר לממשל אובמה ומ-

< משפחת ראמק אל עזומה, אזור מצפה רמון >

"פעם היה אוהל, אבל דרשו שנבנה פחונים. גרים בקופסת שימורים"

מה בבית, יש לה 8 ילדים לגדל. אנחנו יוצאים לעבוד, אבל בבית ממשיכים את המסורת הקודמת. ברגע שאתה יוצא לכביש אתה כמו בן אדם רגיל, כמו באירופה. אתה לא יכול להביא את העדר למצפה רמון או לבאר שבע. המסורת נשארת באוהל. כשאני באוהל אני משהו אחר. יש לנו עדר עזים, לא הרבה אבל יש. זה לבשר ולגבינה. כל יום אנחנו עושים אוכל בסאג."

מה אתה עושה בערב כשאתה חוזר מהעבודה? "אני עושה קפה. אין לנו טלוויזיה, אני מרחיק אותם מזה, אבל יש לנו טלפונים, גם לילדים. יושבים פה בחוץ על שטיחים וכריות, עושים מדורה, מבשלים פיתות על הסאג' ואוכלים יחד. יושבים עד שקמים לישון. לפעמים חלק מהילדים ישנים פה בחוץ."

בית ספר? "הטרנזיט מגיעה לכאן ולוקחת את כל הילדים לבית ספר בעברת. בצהריים מחזירים אותם. המורים הם בדואים וכל הילדים בדואים מכל האזור. יש להם אוכל שם, אבל לוקחים גם אוכל מהבית."

החיים שונים היום? "החיים קשים. לא כמו שהיה פעם. הכל יקר. פעם החיים היו פשוטים, לא היינו הולכים לבאר שבע ועושים קניות גדולות כמו היום. פעם היית חורש את השדה וכולם ביחד עוזרים אחד לשני, מוציאים את החיטה, ומחליפים בין אחד לשני. אחד עושה זיתים, אחד עושה קמח. היום צריך הרבה כסף כדי לחיות. ההוצאות של בן אדם בחורש זה 12-13 אלף שקל. הכל יקר. צריך ספרים ובגדים לבית ספר וצריך קש לעדר כי אתה לא יכול לזוז עם העדר. אתה לא יכול לצאת מהמקום שלך. אבל מתמודדים עם החיים. גם אין הרבה תיירות כי אנשים מפחדים ולא מרשים לעצמם לעשות כל מיני דברים. אי-אפשר לדעת מה יקרה. אני מרגיש שאנשים מפחדים ושומרים על עצמם, אין את החופשיות הקודמת. הכל משתנה. היום יש יותר לחץ. אצלנו הקפה שחור חזק ואנחנו אומרים: 'התה לרגעים הטובים, הקפה לרגעים הקשים'."

יש לך חשבון בנק? "כן. מינוס גם יש לנו, ובגלל זה אני תמיד עובד. צריך לפרנס 8 ילדים."

חופשה? "נסענו לירדן, לסיני. זה שעה מפה. אנחנו נוסעים לבקר שם."

בתמונה: עיד (43), סלמה (42), סדיל (10), באכר (6).

מחויץ לתמונה: הילדים עארף (20), נור (17), מוהאנת (בן 16), מוחמד (14), ראדה (12), איה (7).

הבית? עיד: "פעם היו לנו אוהלים מצמר של עזים, אבל הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב הביאה לנו ברזלים ופחים ובנינו את הפחונים. קר בחורף, חם בקיץ. גרים כמו בקופסת שימורים. כל המשפחה שלנו פה, בין באר שבע למצפה רמון, לאורך כביש 40. אני נולדתי ליד בה"ד 1. המשפחה נדרה בין אזור עברת, רמת חובב, ירוחם, אבל אבא שלי התיישב פה, קרוב למצפה. פעם היו זזים עם העדרים, אבל עכשיו זה מקום קבוע עד שהמדינה תחליט איפה לשים אותנו. אנחנו 50-40 שנה גרים באותו מקום, אז נראה לי שזה ימשיך עוד 50 שנה. יש לנו צינור מים ממצפה רמון שממשיך לאורך כל כביש 40, ככה אנחנו חיים. מה שאתה רואה זה מה שיש."

המדבר? עיד: "התיישבנו פה עם העזים והגמלים וזה דרך החיים שלנו. המדבר והחופש. נולדתי פה והמסורת שלי חשובה לי, וזה מרגיש שזה הולך להיחרס, אז אנחנו משתדלים לפחות דרך התיירות לשמר את זה ולהראות איך אנחנו חיים."

מה אתם עושים? "אני מגיל צעיר התפרנסתי מתיירות. אני לוקח אנשים למדבר ומלמד אותם איך חיים כאן. מכל העולם מגיעים לפה, בעיקר משפחות מחו"ל, ואני מכין להם אוכל מסורתי ומארח אותם. אנחנו משתמשים בכל מהטבע – גבינה מהחלב של העזים שלנו, ליבה, שזה לחם מקמח מלא, מלח ומים שאופים אותו באפר של המדורה. עושים את הקמח מהחיטה שאנחנו מגדלים בתוך הגמלים. בעבר כשהייתי ילד חרשנו שם עם הגמל. את הלחם אנחנו אוכלים עם חצילים על האש, עגבניות, פלפל ושום על האש. כו' תשים הכל ביחד עם הגבינה הקשה ומערבבים. את הגבינה אנחנו נו מייבשים כי ככה היא יכולה להחזיק 5 שנים במדבר. אני אוהב שאנשים באים. אני מחכה שיגיעו, אני צמא לזה כמו למים, כמו לקפה. אני מבסוט ובא לי לתת מה שאני יכול. מי שרוצה להכיר את החיים שלנו, אהלן וסהלן. נכנסים למרכז תיירות מצפה רמון, משפחת ראמק, ובשמחה שיבואו."

"חוץ מתיירות אני עובד בעירייה במצפה רמון. עובד כללי. סל-

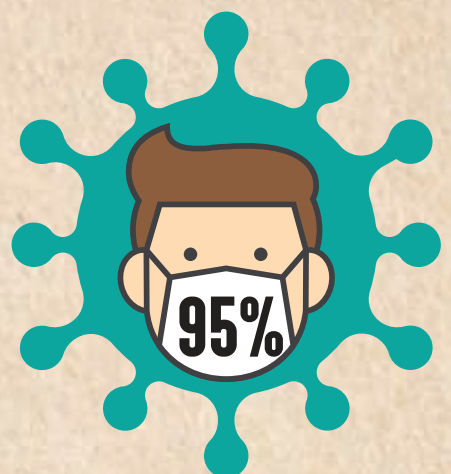
ציטוט השבוע

"אנחנו רוצים שקמעותנאים יתמחרו בצורה ריאלית, שהמחיר לא יהיה גבוה מדי בתחילת העונה"

(עו"ד חנה וינשטוק-טירי מהרשות להגנת הצרכן. ואנחנו חשבנו שמותר לבית עסק לקבוע לבר את מחירי הסחורה שלו)

מספר חזק

מקנסות הקורונה שחולקו השבוע - בגין אי-עטיית מסכה

מילה גבוהה

רִבִּית פְּרִים

מה זה? ריבית שנקבעת על ידי הבנק בהתבסס על הריבית של בנק ישראל בתוספת 1.5%, אם כי כל בנק בארץ רשאי לקבוע לעצמו מרווח שונה. ריבית פריים משמשת כבסיס לתמחור פיקדונות והלוואות.

מה זה באמת? המסלול הכי זול במשכנתה, במיוחד כשהריבית במשק אפסית (0.1%) וכנראה תישאר כך לתקופה בגלל המשבר הכלכלי.

כך תשלבו בשיחה: "בנק ישראל קבע שאפשר לקחת עד שני שלישים מהמשכנתה בהצמדה לריבית פריים. המשכנתאות יזלו בכמה מאות שקלים בחודש, אבל בטח מחירי הדירות יזנקו."

אסנת פריץ

צילום: אסי חיים

רוצים להשתתף במדור?

כתבו ל: Assi-h@yedioth.co.il

צילום: דוברות הרשות להגנת הצרכן | איורים: שאטרסטוק

מכש המזל, בן-גוריון 6א'

דוד שושן (48), בעלים: "אצלי כל יום היה חגיגה. תושבים מגיעים, שותים קפה, מדברים, שמחים. ומה נשאר? כלום. העניין החברתי הוא הכי קשה. לא פוגשים אף אחד. יש לקוחות שלא ראיתי חודשים. והפגיעה הכלכלית - אין בכלל מה לומר. הכל קרס"

מסעדת החביתוש, בן-גוריון 7

ניר מנחם (24) ובת זוגו הדס גארלה (21), בעלים: "בדרך כלל השולחנות בחוץ מלאים. כולם באים לעשות הפסקה מהעבודה, לאכול סנדוויץ', שקשוקה, סביח. היום אין לי שולחנות בחוץ. כל הזמן מסתובבים פקחים, אני לא לוקח סיכונים"

אופל, קפה ומסעדה, בן-גוריון 8

רותי לוי (54), בעלים: "יש ירידה מאוד משמעותית בהכנסות. אם פעם הייתי מכינה שלושה סירים של דגים ומוכרת הכל עד אחר הצהריים, היום אני מכינה כמה מנות בודדות ומוכרת אותן במשלוח. המצב לא פשוט"

הרחוב הראשי**בן-גוריון, ק. מלאכי****57 בתי עסק / 2 חנויות סגורות****2,284 מ"ר שטח מסחרי כולל****110 שקל ארנונה למ"ר לשנה****לא ממהרים להרים תריסים****מתן צורי**

צילומים: גדי קבלו

לפני מספר חודשים כתב ראש העיר קריית-מלאכי, כ', אליהו (ללו) זוהר, בפייסבוק כי תושבים ניגשים אליו ומספרים לו שהעיר עברה מהפך עד כדי כך שהיא מזכירה להם את פריז. ההתבטאות הזאת עוררה סערה, ששילבה זעם וצחוק מתגלגל בקרב התושבים. רחוב בן-גוריון הוא הרחוב הראשי בעיר ושער הכניסה אליה. פריז? אפילו לא קרוב. אבל בהחלט יש כוונה טובה מצד העירייה, שהוציאה לפועל תוכנית רחבה לשיקום חזות העיר.

ברחוב אין הרבה עסקים - מרבית העסקים בעיר נמצאים במתחמי קניות קטנים ונסתרים מהעין. הרחוב רחב ונוח להליכה, והעסקים שלאורכו פותחים את הבוקר בשעה מאוחרת יחסית. רק בעשר בבוקר אפשר לראות את התריסים מורמים. הכל מתנהל בעצלתיים. בעלי העסקים יודעים שהתנועה מתחילה בשעות הצהריים. בנוסף, רחבת העירייה נמצאת בשיפוצים והדבר מקשה על תנועת המכוניות ועל החנייה.

בשנים האחרונות הושק מתחם ביג בצומת קס' טינה, והדבר גוּזל מבעלי העסקים בעיר את הלקוחות. רק רחוב אחר מפריד בין המתחם לבין החנויות שבבן-גוריון, וזה נראה כמו שמיים וארץ. רוב התושבים מעדיפים לעשות קניות במתחם המרווח והחדר שני, שיש בו הכל. בעלי העסקים בבן-גוריון שורדים בזכות אותם תושבים ותיקים ונאמנים שעדיין מעדיפים את האזור שקרוב לבית. ועכשיו, בעקבות משבר הקורונה, מצבם הכלכלי קשה עוד יותר. חלקם גם היו מקום מפגש טבעי לתושבי האזור, וגם זה נעלם עכ"שיו מנוף הרחוב.

used, בגדים, בן-גוריון 7

אייל בן יעיש (49), בעלים: "העובדים יצאו לחל"ת, אני עובד לבד. ניסיתי לעשות משלוחים. בסגר הראשון זה עבד יפה איכשהו, אבל בשני כבר לא. זה מצב מתסכל. מנסים לראות את האור בקצה המנהרה, אבל הוא עדיין רחוק"

המוציא לחם, מאפייה, בן-גוריון 4

שגית סמדג'ה (37, אם חד-הורית), בעלים: "אני מאוכזבת מאוד מהניהול הכושל של המשבר הזה. הם עשו בלגן בכל מקום אפשרי. אפשר היה לנהל את זה אחרת. נוצר מצב שהעסקים הגדולים שורדים והקטנים נעלמים. זה עצוב"

שניצל זה אליקו, בן-גוריון 6

אליקו (42) ואביגיל (40) חמו, בעלים: "העובדים לא רוצים לבוא, אז אביגיל הצטרפה לעסק כדי לעזור. כולם בחל"ת. נשארו רק אני והיא. עובדים יחד ומנסים לשרוד, להביא פרנסה הביתה. אנחנו עובדים במשלוחים"

"אם אני לא מצליחה לשנות תוכניות וסדרי עדיפויות בחמש השנים הקרובות, אני עוזבת, לוקחת תרמיל ונוסעת לטיול פרידה מהעולם כפי שהוא, כי העולם כמו שאנחנו מכירים אותו לא ימשיך להתקיים", אומרת מאיה יעקבס, מנכ"לית עמותת "צלול", ומסבירה בראיון בהול ומבוהל למה אנחנו ממש בדקה ה־90 מבחינת משבר האקלים והסביבה, מי מסתיר מהציבור מידע ועל מה, מי מתעלם לגמרי מנושא האקלים והסביבה, ומה צריך לעשות ומהר לפני שיהיה מאוחר

א הרבה נושאי משרה יתנדבו לתחום מראש את הקדנציה שלהם בזמן מוגדר, אבל מאיה יעקבס, מנכ"לית עמותת איכות הסביבה "צלול", לא מהססת לסמן את הרגע שבו תגיד עד כאן. יעקבס, שמנהלת בנחישות מאבקים סביבתיים כבר כמעט עשור, מבינה שהיא פועלת בחלון זמנים מצומצם. "אני מבחינתי נותנת את כל־כולי בחמש השנים הקרובות כדי לשנות את התשתיות בישראל, כדי לשנות את התוכניות", אומרת יעקבס בראיון סיכום שנה לא אופטימי "לממון", "ואם אני לא מצליחה בחמש השנים הקרובות, אני לוקחת תרמיל ונוסעת לטיול פרידה מהעולם כפי שהוא, כי העולם כמו שאנחנו מכירים אותו לא ימשיך להתקיים. אם אני ארגיש שלא עשיתי מספיק בחמש השנים האלה – אני אעזוב".

לדבריה לא מדובר בהגזמה, או ב"תחזיקו אותי". השנה האחרונה יצרה את מה שהיא מתארת כאפקט בומרנג לתקווה הגדולה שהביאה בשנה הקודמת גרסה תונברג, הנערה האקטיביסטית השוודית שיצרה סחף עולמי למען עצירת ההתחממות הגלובלית ושינויי האקלים. הקורונה יצרה נזק אנוש גם לסביבה, והפכה את המלחמה על כדור הארץ למלחמת קיום מאספת. "הפסולת היא מכה רצינית. המעבר לקניות מהבית גם – צריך לעשות רפורמה שקשורה לכמויות של המשלוחים, מבחינת כמויות הפלסטיק והאריזות. צריך לנהל לגמרי אחרת את כל הנושא של טיפול באשפה בישראל", מסבירה יעקבס, שהפכה לאחת מהלוחמות הירוקות הבולטות בארץ.

"הבעיה של הקורונה היא עוד יותר מזה", היא אומרת. "הרצון של הממשלה להתאושש מהמשבר גורם לה להעדיף את התעשייה המזהמת על פני בריאות הציבור והטבע. הולכים להפחית את הסטנדרטים הסביבתיים של חוק אוויר נקי, של החוק למניעת זיהום ים, להפקיע מהרשויות המקומיות את היכולת לתת רישיונות עסק בתחומן תחת רגולציה סביבתית מחמירה יותר מחזירים את כל הגנת הסביבה שנים לאחור. הממשלה הייתה צריכה להגיד: אוקיי, בונים את העתיד מייצרים סולם ירוק כדי לצאת מהבור הזוה, מחזירים את המומנטום עם פרויקטים כמו עיר ללא פלסטיק. יש המון הזדמנויות, וצריך לדעת למנף אותן".

יש לך צינור להעביר את כל המסרים האלה למקבלי ההחלטות?

"לא מספיק. אנחנו לא מוכנים שיקדמו פתרונות שהם חצי דרך, שימציאו המצאות ויגידו לציבור שהפתרונות טובים כשלמעשה הם לא. אין לנו זמן. משבר האקלים מתקדם בקצב כל כך מהיר, והזמן

מבוזבז על דברים אחרים. יש לנו שיח עם המשרד להגנת הסביבה – אבל הוא צריך להיות פתוח יותר, מהיר יותר, ובהחלט צריכה להיות יותר השפעה וקשב למה שאנחנו אומרים. הם רוצים את עזרתנו ומבקשים אותה, מבינים שיש משבר אמון חמור כלפיהם, כלפי משרד האנרגיה, כלפי הממשלה בכלל. אנחנו לא דורשים דרישות לא רציונליות או מציבים יעדים שאי אפשר לעמוד בהם. אנחנו מאוד ריאליים, לא רוצים לייצר מצב שאומרים 'הירוקים האלה, אי אפשר להקשיב להם'".

בסוף צריך לרתום את הציבור למאבק הישראליים פחות מחונכים משאר העולם למשל לזרוק מסכות לפח?

הממשלה לא שם עדיין. היא לא יודעת למנף את זה. פוליטיקאים עושים טעות פטאלית שהם לא ממנפים את זה לכוון פוליטי. בכל מפלגה כל פוליטיקאי שרוצה להפוך למנהיג עממי, מכל סיעות הבית, צריך להוביל את הקול הסביבתי. יש המון ימנים שתומכים בו. כל הניסיון לייצר מיסקונספציה כאילו זה רק עניין של שמאלנים, זה ממש לא נכון, ואפילו מעצבן את הימנים שבתוך זה".

אומרת לא לפוליטיקה

יעקבס, בת 48, גדלה בהרצליה וגרה בתל־אביב. עד כיתה א' גרה בברקלי, שם למדה אביה הנדסה. היא נמצאת בזוגיות ממושכת

"הממשלה לא עושה שום דבר כדי להתמודד עם משבר האקלים. היו צריכים להרים פרויקט, כמו לקורונה, לקדם חוק אקלים ולשנות סדרי עדיפויות. זה כל כך לא באג'נדה של ראש הממשלה, זה בכלל לא חלק מהתמונה שהוא מסתכל עליה"

"גילה גמליאל לפחות מדברת על משבר האקלים. היא התבטאה על הצורך להגדיל את היעדים של אנרגיה מתחדשת, עצרה את הקמת משרפות האשפה, והעבירה את חוק הפיקדון לבקבוקים. עדיין, יש לה דרך ארוכה לעבור"

עם המרצה ואיש התקשורת אירי ריקין, ועומדת כבר תשע שנים בראש "צלול". היא בוגרת תואר ראשון בתקשורת והיסטוריה באוניברסיטת תל־אביב ותואר שני ביחסים בינלאומיים ומדעי המדינה באוניברסיטת קולומביה. יש לה גם תואר שני במינהל ציבורי מהמרכז הבינתחומי. לפני הפרק שלה ב"צלול" היא שימשה בין השאר כדוברת לשכת ראש הממשלה לשעבר אהוד ברק, והייתה קצינת הסברה ראשית בקונסוליה הישראלית בניו־יורק.

בגיל 23 החיים שלה קיבלו תפנית טרגית: אביה, טייס קרב בחיל האוויר, נהרג בתאונת אופנוע כשהיה בן 50. ל"צלול" היא הגיעה גם למענה. "אבא שלי היה כל עולמי", היא

"מהרגע שאנשים יצאו מהסגר הראשון ראינו שכולם רצו למעיינות, למקורות המים ולטבע. הייתה תחושה שלמדנו לה עריך יותר את הטבע ואת הגישה לים. ואז הכל נהיה טיפופת, כמו פח אשפה אחד גדול, בבת־אחת. אני הופתעת. אני יודעת שהישראלים מתנהגים ככה, אבל זה היה קיצוני ביחס לכל סטנדרט שציפיתי לו. מדברים על חינוך, וזה חשוב, אבל צריך מקל וגור – אכיפה, הרתעה, ענישה".

ועדיין, מבחינתה, הכל מתחיל מלמעלה. ושם יש מי שלשיטתה מפספס בגדול את הצמא הגדול בשטח למהפכה ירוקה: "לתנועה הסביבתית יש הרבה כוח, יותר אנשים מבינים ורוצים לפעול לשינוי, אבל

אומרת. "גדלתי בהרצליה כי רצינו להיות קרובים לים, בשבילו. הוא גלש, צלל, רץ. היה איש ים כל הזמן. כשהקימו את המרינה בהרצליה הוא נחרר מזה. ואז לא הייתה עמותה סביבתית כמו 'צלול' שאפשר היה להיעזר בה. כשפנו אליי עם ההצעה לעבור ב'צלול', זו הייתה המחווה שלי לאבא שלי". אין לה ילדים. "זה היה חזק ממני, זה לא משהו שבחרתי", היא מסבירה. "בסופו של דבר אני בן אדם מאוד רגיש ומאוד חרדתי לאנשים שאני אוהבת. פחדתי שלא אוכל להתמודד עם כמות הראגה שתהיה לי לידים שלי מכל כך הרבה דברים רעים שיש בעולם – אלימות, סמים או דברים אחרים. והיו גם הרבה סיבות נוספות. היה לי אבא נהדר, אבל אמא שלי היא שהלכה לכל אסירי פות ההורים מה שנקרא, ואני לא רציתי להיות כמוה האישה שנשארת מאחור ומטפלת במשפחה. היום אני כל כך שמחה שאין לי ילדים. אני רואה את החרדות, המצוקות והראגה של הורים לילדים שלהם, ואני, אם היו לי ילדים, לא הייתי יכולה לישון בלילה מהמחשבה על משבר האקלים ולאן העור לם הולך. אני מגויסת כל־כולי להציל את הילדים של אחיות שלי ושל החברות שלי, ואני מאוד אוהבת ילדים, אבל בסוף הביולוגיה אני מעדיפה להחזיר אותם להורים שלהם".

החיבור שלה לטקטיביוזם חברתי נבנה בהדרגה. "אם אני הפכתי לכזאת סביבתית, זה יכול לקרות לכל אחד", היא אומרת. "ידעתי שצריך להשתמש בפחות פלסטיק, רכתי בתי על אופניים בעיר, אבל זו בערך הייתה הרמה של הסביבתיות שלי. ככל שאני עורקת ביותר ויותר מאבקים ופרויקטים, אני מבינה את גודל הבורות הציבורית – זה לא נאמר בביקורת, אלא מתוך זה שעושים לנו מניפולציות, מסתירים מידע, לא אומרים לנו את האמת, ואנשים פשוט לא יודעים. ידע זה כוח, וככל שיותר אנשים ידעו את המצב ומה אפשר לעשות אחרת, כמה מסור כנת הסיטואציה שאנחנו נמצאים בה, ככה הם יותר ויותר יתגייסו. אצלי זה קרה".

"צלול" הוקמה לפני 22 שנה על ידי בנג'י קאהן, יו"ר העמותה, כדי להגן על אלמוגי ים סוף מפני כלובי הדגים המזהמים. בחלף הזמן עזרה העמותה בין היתר ללוחמי השייטת שנפגעו מהצלילות בקישון והובי לה את המאבק לקידוחים ימיים בטוחים של גז ונפט. בתקופתה של יעקבס, לפני כשנתיים וחצי, נסגר מכל האמוניה בחיפה – ציון דרך משמעותי. "צלול" מסתמכת על תרומות של קרנות פילנתרופיות ושל התורם הראשי מוריס קאהן, אביו של בנג'י. "מוריס אומר לנו, ובצדק, שלא יכול להיות שהוא היחיד שאוהב את הים", אומרת יעקבס. "הרבה אנשים אחרים מסכימים איתו, ולכן תורמים לנו ומאפשרים לנו את עבודתנו".

לדבריה, המודעות ההולכת וגוברת לנושא איכות הסביבה בעיקר בקרב צעירים מעודדת אותה, אבל לצד זה יש גם ראגה. "הם מבינים שמשבר האקלים הוא איום על החיים, שאם לא נפעל עכשיו בדחיפות – לא יהיו להם חיים", היא מסבירה בהתרגשות מהולה בעצב. "זו כבר לא מליצה או קלישאה. זה קורה עכשיו, אלה הילדים שלנו. לכן יותר ויותר חבר'ה צעירים מת-

יעקבס. "אם היו לי ילדים,
לא הייתי יכולה לישון בלילה
מהמחשבה לאן העולם הולך"

משבר האקלים מתקדם בקצב כל כך מהיר, והזמן מתבזבז

סער גיט

צילום: יובל חן

המשך בעמ' 12

שיחתך חשובה לנו

סגירת החנויות הפיזיות במהלך משבר הקורונה העבירה פניות רבות של לקוחות לשירות המענה הטלפוני של רשתות וארגונים, ורבים מהם פשוט ניתקו את השירות, ועוררו תסכול ותגובות זעם רבות באתרי החברות. האם ומתי נחזור לשמוע קול אנושי מעבר לקו, האם רוב שירות הלקוחות יעבור להודעות ווטסאפ, ואיך הצ'אט האוטומטי המעצבן שבאתרי האינטרנט ישתדרג ויהפוך למערכת סינון מתוחכמת של פניות לקוחות

מירב קריסטל

המענה הראשוני הוא בדרך כלל בחנות. בשיא המשבר כל החנויות האלה היו סגורות, והחל גל פניות שאף אחד לא יכול היה לצפות אותו. אנחנו מדברים על מכפלות של פי עשרה ופי 30 ובחלק מהמים יותר. במקביל החלו איחורי חבילות. חברת השיחות, שמשרתת המון רשתות, לא עמדה בעומס. הבעלים ישנו במחסנים לדעת. אני הייתי שם כל יום.

"נוצר פה צירוף מקרים שהשפיע על כל שרשרת האספקה בצורה אקספוננציאלית. למרות זאת, 92% קיבלו את החבילות בזמן, אבל נאלצנו לסגור את המוקד הטלפוני ולהאריך את ימי אספקת החבילות".

בקסטרו מטמיעים עכשיו מערכות חדשות לשירות לקוחות, שיאפשרו מענה דיגיטלי אוטומטי. "תתקשרי לשירות ותקבלי הודעה לווטסאפ: שלחי 1 לבירור סטטוס הזמנה, 2 אם יש בעיה", מסביר רוט. "זה מאוד יעזור ויפחית את זמני ההמתנה. זאת השקעה של מאות אלפי שקלים. להערכתי בינואר זה באוויר. בנוסף, נמצאת כבר בדרך מארה"ב, במיליון דולר, מכונת מיון אוטומטית שתפחית את הצורך להישען על עובדים בתקופת הקורונה, כך שאם אנחנו מגיעים עוד פעם למצב כמו בנובמבר, אנחנו עומדים בזה בלי שום בעיה".

איך הכי טוב לפנות אליכם כרגע? מסננים? צ'אט?

"היום למעט מקרים חריגים, תשלחי הודעה באינסטגרם, בפייסבוק, במייל, ואת אמורה לקבל תשובה תוך 24 שעות. אם יש צורך לדבר עם הלקוח יתקשרו אלינו. זה מאפשר לנו לנהל את השירות בצורה יותר טובה מאשר טלפונית. זה גם מוריד את סף העצבים. גם הנציגים הם בני אדם שחוטפים פניות מאוד בוטות. כשזה דיגיטלי זה קצת ממתן את זה".

מתי יחזור השירות הטלפוני?

"אני מעריך שכבר בשבוע הבא או

סגר, נוצר עומס שלא ניתן לעמוד בו, כי החנויות הפיזיות היו נותנות מענה להמון משאלות הלקוחות, והן היו סגורות והכל עבר לשירות הלקוחות".

קסטרו: השירות יחזור

רון רוט, מנכ"ל קסטרו, חושב שהוא היה צריך לסגור את השירות הטלפוני עוד לפני שעשה זאת בפועל. "משיא של 800 או אלף מתקשרים בעבר, הגענו למעל 10,000 לקוחות ביום שמתקשרים. זה בלתי אפשרי לענות למספר גדול כזה של שיחות", הוא מסביר. "הרגשתי שהשירות הטלפוני מונע ממני לתת מענה. 50% מהשיחות הן על סטטוס הזמנה, יש לקוחות שמתקשרים גם חמש פעמים. אמרתי: תורידו את השיחות הטלפוני. יום אחרי זה גם טרמינל X הורידו אותו (והחזירו מאז - מ"ק). העברנו את הליקוחות להודעות והחלטתי שאני לא מעלה את השירות הטלפוני שוב, עד שאני לא משתלט על ההודעות. תביני, פעם, בימים הכי עמוסים, לא היינו צריכים יותר מ-15 נציגים במוקד. בסגר גייסנו 50 נציגים. זה דורש הכשרה לכולם, ואחרי זה ההוא בבירור והוא חולה. בימים רגילים יש לי 400 חנויות שנותנות שירות ללקוחות.

ד"ר לירז מרגלית:
"במה שמגדיל רווח ישיר טיפלו, אבל את מרכזי השירות סגרו. זה היה חוצה מגורים, תופעה שיש רק בישראל. הייתה אכזבה גורפת מהשירות הישראלי"

הן החליטו להעלים ולהאליים את השירות. זה לא קרה רק בחברות ישראליות. גם בזארה אין יותר מענה טלפוני. וגם בפייפאל הבינלאומית. הפוסט האחרון בעמוד של פייפאל ישראל פורסם בנובמבר 2019. מאז העמוד ננטש, אבל התגובות לפוסט ממשיכות לזרום. הן לא מתייחסות לתוכן שלו. הן מביעות זעם, תחינה, געגועים, כמיהה שנציג כלשהו יחזור לכותביהן. "איך אפשר לדבר עם נציג??? בלתי אפשרי לתפוס אתכם בטלפון ואינכם מגיבים למיילים", כתבה סופי. גולן כתב: "אני מנסה להשיג אתכם בטלפון וזו משימה בלתי אפשרית. כמה אכזבה... האם מישו יכול לחזור אליי בפשטות כמו פעם? שירות לקוחות???"

תגובות פייפאל ל"ידיעות אחרונות" לא פחות ממדהימה: "אנחנו שואפים להמשיך ולתת ללקוחות שלנו את השירות הטוב ביותר בתקופה מאתגרת זו, במסגרתה קווי הטלפון של שירות הלקוחות בישראל סגורים". כלומר, פייפאל כורכת במשפט אחד שירות "טוב ביותר" עם סגירת קווי הטלפון של שירות הלקוחות. בפייפאל ממשיכים: "בשל סגירת השירות הטלפוני, ייתכנו מקרים בהם זמני ההמתנה למענה ארוכים מהרגיל ואנו מצטערים על כך. כדי שנוכל לסייע ביעילות ולשביעות רצונם של הפונים אלינו, אנחנו מבקשים מהלקוחות לשלוח פנייה דרך מגוון האפשרויות הקיימות באתר ובאמצעות מערכת שירות הלקוחות האוטומטית".

ב-ksp מסבירים את סגירת השירות הטלפוני בכך ש"בתקופות העומס של אחרי הבלאק פריידי או סגרי קורונה, הורדנו את האפשרות של מענה טלפוני, כדי שנוכל לענות לכל הפניות, ואנחנו מאפשרים תקשורת בווטסאפ, במסרונים או במייל. אם במהלך התקשורת הלקוח מבקש שי

פני ארבע שנים התפרסם בארה"ב סיפור על בריסטה בסטארבקס, ששירתה באופן קבוע לקוח כבר שמיעה שהגיע לסניף שלה.

היא הרגישה רע משום שלא יכלה לתקשר איתו. יום אחר הוא הגיע והיא שאלה אותו מה הוא רוצה לשתות בשפת הסימנים האמריקאית. היא הסבירה ללקוח הנרגש, שלמדה את השפה כדי שתוכל לתקשר איתו בצורה טובה יותר.

בישראל 2020, בשיא משבר הקורונה, קרה דבר הפוך. במדינה שבה ממילא נותני שירות רבים מעדיפים לצעוק על הלקוח מאשר להקשיב לו, חברות רבות אטמו את אוזניהן ללקוחותיהן וסגרו את שירות הלקוחות הטלפוני. רמי לוי, סופר-פארם, קסטרו, דלתא, רנווא, ksp, אדיס, יש ראיי, אל על, חברות המוכרות כרטיסים להופעות, חברות שליחויות ורשתות רבות החליטו לשתק את המוקד הטלפוני שלהן. חלקן באופן זמני, רובן עד עצם היום הזה. באתר של דלתא, למשל, מבקשים מה לקוחות לפנות בכתב ויחזרו אליהם תוך חמישה (!) ימי עסקים. רק בחברות התקשרו רת לקוחות יכלו לקבל מענה אולד סקול, של נציג ששואל "איך אפשר לעזור?" כי הרגולטור כפה זאת עליהם. "ניצלו הזדמנות", אומרים בשוק. "הם שאבו את הלגיטימציה אחד מהשני, כמו קרטל".

הרבה קודם לכן ובלי קשר לקורונה, רשתות רבות הפסיקו לאפשר מענה טלפוני בסניפים. מילא אם הלקוחות היו מקבלים מענה זריז בפייסבוק, באינסטגרם, בצ'אט באתר או במייל - אבל גם שם המענה איחר וקרטע. החנויות אמנם נסגרו בשני הסגרים, אבל אתרי האינטרנט של הרשתות שקקו פעילות ולקוחות חרשים זרמו לאונליין ועד מהרה שילשו וחימשו והעלו פי עשרה את המכירות. ובכל זאת

ציון:
9

סעון בדיקה | ישראל וולמן

realme 7 Pro

הסעון המהיר במערב

אם אצל סמסונג ואפל סדרות הסמארטפונים מתרעננות אחת לשנה, realme עושה זאת אחת לשישה חודשים. רק לפני רגע סקרנו כאן את realme 6 Pro, והנה בא מחליפו, realme 7 Pro, ויש לו מה לחדש.

realme בחנה כאן כמה מהפשרות שעשתה ב־6 Pro, והחליטה על שינויים. הבולט ביותר הוא שילוב מסך סופר־AMOLED המצוין (והיקר יותר), לעומת מסך בטכנולוגיית IPS LCD הוותיקה ב־6 Pro. החברה פירסמה סקרים ברשתות החברתיות ושאלה את המשתמשים מה יותר חשוב להם בסמארטפון – מסך מצוין עם רענון 60 הרץ בלבד, או מסך בינוני עם רענון מעולה של 90 מגה־הרץ. התוצאה: איכות המסך עדיפה. עוד נבחנו מחדש גודל המסך, המשקל, הרמקול והמצלמות. המסך הוקטן ל־6.4 אינץ', מה שהפך את ה־7 Pro לקומפקטי יותר; המשקל ירד ל־182 גרם לעומת 202; הרמקול הבורד הפך לזוג רמקולי סטריאו, תכונה נדירה במכשירי ביניים; חיישן טביעת האצבע, שקודם שולב בלחצן ההרלקה, ממוקם הפעם מתחת למסך; ומן המצלמות הודחו עדשת הטלפוטו הפחות מוצלחת, וגם מצלמת הסלפי השנייה, עם הזווית הרחבה.

וכך, אחרי שהורדנו פה והוספנו שם – התקבל סמארטפון בינוני־גבוה, מאוזן היטב, עם ביצועים טובים במיוחד, מהנה מאוד לשימוש ועם תג מחיר נמוך להפתיע.

מהנדסי realme לא פראירים וברור שעבדו עם מחשבון צמוד: הם ויתרו על רכיב הרדיו NFC, החשוב לתשלומים באמצעות הסמארטפון (שמתחילים בהדרגה גם בארץ); לציפוי הזכוכית בחרו ב־"גורילה גלאס 3" המתיישן במקום גרסאות ה־5 או ה־6; והמכשיר לא עומד בתקן IP68 נגד מים ואבק.

אבל מצד שני, מה ששלחם שלהם: מעבד הסנאפדרגון 720G כבר הוכיח את עצמו כחזק ושרירי מספיק, ו־8 גיגה־בייט זיכרון RAM הם יותר ממה שנדרש כיום לביצועים טובים. גולת הכותרת היא הטעינה המהירה, המהירה בשוק בינתיים – של 65 וואט. זה אומר אומנם מטען ענק, אבל טעינה מלאה של המכשיר בתוך 35 דקות בלבד. realme, שמפגינה עניין מיוחד בטכנולוגיית טעינת סוללה, נותנת פה צ'ופר משמעותי.

חיצונית, המכשיר נראה סטנדרטי: צג כמעט ללא שוליים, שלא מתמוזג עם המסגרת אלא בולט החוצה. לחצני הווליום ממוקמים משמאל, מה שמקשה על תפעול ביד אחת. בתחתית – שקע אוזניות סטנדרטי. ארבע העדשות מסודרות אנכית, במלבן הבולט מגב המצלמה. הראשית, של 64 מגה־פיקסל, הפגינה תוצאות טובות גם בתאורה גרועה. צבעים טבעיים, ניגודיות טובה, טווח דינמי טוב. המשנית, של הזווית הרחבה, שונה בתכלית: המון פרטים הולכים לאיבוד. שתי העדשות האחרות, למקרו ולתצלומי דיוקן, לא מעלות ולא מורידות.

עדשת הסלפי מושקעת יותר: 32 מגה־פיקסל, עם טכנולוגיה המשלבת ארבעה פיקסלים סמוכים לפיקסל יחיד, מה שמסייע לקבל תמונות עשירות ומוארות יותר גם בסביבה חשוכה. איכות צילומי הווידאו ממוצעת בלבד, אבל המכשיר תומך ב־4K (30 פריימים בשנייה).

נפח הסוללה הוא 4,500 מיליאמפר־שעה, והיא סיפקה לנו ימי עבודה ארוכים בלי להפגין סימני עייפות. המחיר: 1,300 שקל.

העוב: מסך איכותי, ביצועים טובים, חיי סוללה ארוכים, טעינה סופר־מהירה, רמקולים סטריאופוניים, מחיר מצוין. **הרע:** אין רכיב NFC, מצלמה רחבה מאכזבת, אין עדשת זום, לא עמיד במים.

צילום אילוסטריציה: אוראל סון

לשירות העצמי, ואילו מתעדרפים לזמן יותר מאוחר. יתפתח מענה דיפרנציאלי לפי מהי הפנייה, מיהו הלקוח, מה הטמפו שלו, כמה הוא עצבני, מה הסנטימנט שלו. זה דורש טכנולוגיה מסוימת, ופה צ'אטבוט יכול לעשות עבודה נהדרת. הוא יידע לסנן מטי־רידנים, לזהות הזדמנויות בלקוחות. AI (אינטליגנציה מלאכותית – מ"ק) תפריד את הסיגנל מהרעש ותחליט מה הפעולה הבאה. ופה יש הזדמנות נורא גדולה למי שיעשה את זה טוב."

לעומת הרבה רשתות וארגונים אחרים, רשת עדיקה היא אחד הגופים שהצליח חו בכל זאת לשמור על שירות טלפוני פעיל לאורך כל התקופה, ולא לחטוף גל של תלונות על חוסר מענה. רן הולצמן, סמנכ"ל התפעול של הרשת, מסביר: "יש לנו הרבה יותר ניסיון באונליין לעומת שאר החברות בשוק. היו פיקים מטורפים, עשרות אלפי הזמנות בכמה ימים, כשזאת בדרך כלל עבודה של חודשים. אנחנו התכווננו לזה כמו למבצע צבאי, כי יש לנו ניסיון מר משנים קודמות. הגדלנו את הצוות פי שלושה, הכנו את כל העובדים לעבודה מהבית, הזמנתי מערכות מסופר־נים, עמדות אריזה, עבדנו 24/7 כולל שישי ושבת, כל משמרת 70 עובדים במחסן, סך הכל 200 מלקטים. הכל תיקתק כמו שעון. בזכות זה לא היה לנו משבר שירות לקוחות. כי הצלחנו לשלוח בזמן."

"התעקשתי מול כל הבלדרים, כולל אלה שעובדים עם האתר האמריקאי שלנו, שיעמידו משאיות גדולות על הרמפה, והן שימשו כמחסנים ניידים שלי. שינינו מראש את זמני השילוח באתר לשבעה ימי עסקים, למרות שאני ידעתי שאני עושה את זה בהרבה פחות ולעיתים קרובות המשלוחים הגיעו תוך יומיים. לא נוצרה מערבולת שקשה להשתלט עליה, ולכן לא ביטלנו לרגע את השירות הטלפוני."

רונה הקים את חברת leap2030, שעוזרת לארגונים לשלב בינה מלאכותית בשירות הלקוחות. לטענתו, הצ'אטבוטים ישנו את הייעוד שלהם. "הקורונה רחפה אותנו עשר שנים קדימה ל־2030", הוא אומר. "המוד הזה של לחפש בגוגל את מספר הטלפון של קסטרו, להתקשר ולהמתין, פשוט נעלם. יש כרגע מעבר דרמטי של חברות לשירות בהודעות ווטסאפ. בטווח השני תיים הקרובות, תקשורת מסרים עם הלקוח תהפוך לאמצעי ההתקשרות העיקרי. זו הזדמנות גדולה לחיסכון בעלויות. להערכתי, המוקדים הטלפוניים יהיו תעשייה הרבה יותר קטנה ממה שהיא הייתה לפני הקורונה. עם זאת, יש פה גם בעיה לא־גונים. המערכת הטלפונית לניתוב שיחות היא חסם ששמר על הארגונים כי מנע מאנשים להתקשר יותר מדי. כעת לקוח יכול להשאיר הודעה בקלות, והארגונים חוטפים נפחים גדולים יותר של שיחות."

אבל גם שם חוזרים אחרי המישה ימים. "כי אין להם את הטכנולוגיה. מותג שלא יהיה זמין ללקוחות בווטסאפ, ויחזור אליהם אחרי יום, יהיה שקול למוטג ללא אתר אינטרנט. אם בשלב הראשון של המגפה מי שלא הנגיש את עצמו באונליין נמחק, בגלל ההרף יימחק מי שלא יהיה זמין ללקוחות בהודעות עם יכולת להוציא שיחה תוך דקות. מי שיענה לאט ייפגע מאוד. הלקוחות כיום פחות סבלניים, ולא מהססים לעבור מספק לא זמין לספק זמין. וכאן יש חזרה לצ'אטבוטים. עד היום פותחו למעלה מחצי מיליון צ'אטבוטים, אנשים השקיעו המון כסף בזה, אבל אנחנו לא רואים צ'אטבוטים בעלי משמעות מבחינה עסקית. אף אחד בעולם לא הצליח לבנות בוט מספיק טוב. אז עכשיו הצ'אטבוט מקבל תפקיד שונה: הוא יהיה נתב, חכם מאוד, שיוודע למיין – לאילו הודעות נותנים עדיפות מיידית, אילו הודעות מפנים

בשבועיים הקרובים. אנחנו בודקים ברמה יומית אם להחזיר את המענה."

לא קמה מחאה צרכנית

לירז מרגלית, דוקטור לפסיכולוגיה המתמחה בהתנהגות ברשת, תמחה למה לא קמה מחאה צרכנית בנושא. "הרשתות נכנסו למשבר עם המכנסיים למטה. הן לא היו ערוכות. הן אמרו לעצמן: אם אין לי דרך להתמודד עם זה, אעביר הכל לאונליין, ואם יהיו תלונות, נפתור אחת אחת. הן גם לא תיקשרו את זה. לא אמר בבידור: ביטלנו את השירות הטלפוני ואנחנו לא עומדים בעומס. וצרכנים ניסו עוד ועוד וזה יצר תסכול. ולמרות זאת, זה משום מה לא יצר קול צעקה צרכנית. "לדוגמה, רשתות המזון. בכל מה שמ־גדיל רווח ישרי הם טיפלו. בלוגיסטיקה למשל. אבל את מרכזי השירות הם סגרו. וזה היה חוצה מגורים. תופעה שיש רק בישראל. בשיא המשבר, הייתה אכזבה מאוד גורפת מהשירות הישראלי. אומרים תקנו ישראל, אבל אם זה היחס שהשוק הישראלי נותן לנו, איך נקנה בו? אני מאמינה ששירות הלקוחות יחזור אחרי שהחנות ייפתחו. אני מפתחת עוזר וירטואלי שני תן שירות לקוחות בשפה חופשית, לא רובוטית. מאז הקורונה, המון קמעונאיות התעניינו בשירות. עוזר דיגיטלי אמנם לא יטפל בכל הפניות, אבל יוכל לטפל ב־25% מהן."

אנשים מאוד מתעצבנים מהבוטים האלה, וברגע הם די בשלו. "לכן חשוב שיענה בטקסט חופשי, וש־תהיה לו יכולת טובה יותר למענה אמפתי." גם היום שחר בן עמי בונה צ'אטבוטים. בן עמי הקים את חברת ServiceFriend, שפיתחה צ'אטבוט שיאפשר ללקוחות לקבל תמיכה ושירות דרך ווטסאפ או פייסבוק מסנג'ר. הוא מכר אותה לפייסבוק, ולאחר

|| אתי אברמוב ||

מס נעלי בית

בסגר הראשון כ־21% מהעובדים במשק עבדו מהבית, בסגר השני - כ־17%, ונראה שהמגמה תימשך גם לאחר הקורונה • במשפחות של שכירים רבים המשמעות היא עלייה של מאות ואף אלפי שקלים בהוצאות - על חשמל, מים, אוכל, ציוד משרדי ועוד • בעוד שעצמאים זכאים להחזרי מס על הוצאות כאלה, שכירים לא • ברשות המסים, שמנסה לשמור על הקופה הציבורית המרוקנת, אומרים: "אנחנו בוחנים את הנושא, טרם גובשו מסקנות" • מה אפשר לעשות בינתיים כדי שהעבודה מהבית לא תגדיל את ההוצאות

פיתחו או שיפרו את האפשרות הטכנולוגית שלהם לקיים עבודה מהבית. אך האם הם שיפרו את תנאי העסקת העובדים שהפכו את ביתם למשרד? לא בטוח.

למירב, שכבר מהסגר הראשון עובדת מהבית, אין החזר הוצאות, ולא רק זאת אלא שהחברה שבה היא עובדת בתחום הפרסום מחזיקה עבודה מכונית בליסינג, מה שהופך כרגע את הדבר לבלתי משתלם. "אתה משלם על רכב חברה", היא אומרת, "והרכב עומד, כי אתה עובד מהבית ואין לך פגישות". מלבד ההפסד על הרכב יש כמובן גם את ההוצאות שקפצו דרמטית. כמה דרמטית? בשיעור של 30%. "לפני הסגר היינו אוכלים בעבודה, תן ביס וכל מיני הסדרים. בבית אני חייבת לקנות אוכל, לבשל או להזמין טייק-אוויי. הסגר הראשון היה במאס-אפריל, והפעלנו פחות מזגנים. בסגר השני, שהיה בקיץ, חשבון החשמל קפץ מ־600 ל־1,000 שקל, כולל מחשבים שהיו פתוחים כל הזמן, גם שלי וגם של בעלי. גם חשבון המים, כביכול דבר פשוט - אבל את הולכת יותר

הפכו את חדר המשחקים של הילדים למשרד, ההוצאות גדלו משמעותית, עד כדי כך שכבר נשמעים קולות רבים הקוראים להכיר בהם כבעלי זכויות לצורכי מס כמו עצמאים, לפחות לשנה הזו אם לא לבאה, עד שתעבור הקורונה.

האם שכיר הוא אדם

לפי נתוני הלמ"ס, נכון לשנת 2019, כלומר לפני היות הקורונה, עבדו מהבית 4.4% מעובדים במשק הישראלי. בזמן הסגר הראשון כבר עמד שיעורם על כ־21%, לפי סקר בוק שביצעו בלמ"ס. בענפי ההיי טק והשירותים הפיננסיים והביטוח היה השיעור גבוה במיוחד - בין 41% ל־49%. במאי ירד שיעור המועסקים מהבית לכ־17%, ובתחילת יולי הוא עמד על 9%, אם כי בהייטק השיעורים נשארו גבוהים - כ־37%. בתעשייה עברו מהבית ביולי 3%, ובשירותים הפיננסיים 12%.

דניאל רואש, ראש תחום אינדיקטורים כלכליים בלמ"ס: "במשק הישראלי יש 3 מיליון מועסקים שכירים בגילאים 15-67.

ורד מארס האחרון, התאריך בו החלה הקורונה ב־ישראל באופן רשמי, תפסה את מיכל ובן זוגה בעיצומו של מרוץ החיים. הוא עצמאי בתחום של הדרכת הורים, היא בהייטק. הם גרים באחת מערי הלוויין של תל-אביב, הורים לשני פעוטות (בני 3 ו־4) שמנסים, כמו רבים בגילם ובמצבם, לקיים שגרת חיים עם תקציב מסוּר. ואז, כמו שאומרים, הגיעה הקורונה. "בסגר הראשון", מספרת מיכל (השם בדוי, כמו כל השמות בכתבה, הפרטים האמיתיים במערכת), "הוציאנו אותי לחל"ת והחזירנו אחרי חודשים, ומאז עברתי מהבית. פתאום הייתי צריכה לארגן לעצמי משרד, לקנות שולחן, כיסא מותאם, כי אחרי חודש נגמר לי הגב, לשדרג את הווייפיי, כדי שאני ובן זוגי נוכל להיות בזמנים במקביל, כי אחרת זה היה מקוטע ומזעזע. נכון, זה רק עוד 30 שקל בחודש, ועדיין - הוצאה. כל הקיץ שנינו עבדנו מהבית, אבל לא באותו חדר, מה שאומר שני מזגנים, לא בדירוג האנרגטי הכי חסכוני, עובדים כמעט 24 שעות, וחשבון החשמל בהתאם - קפץ מ־900 ו־1,000 שקל ל־1,800 שקל".

הצצה נוספת בחשבונות גילתה שגם ההוצאה עבור מזון לא עמדה במקום. "אם לפני הקורונה בן זוגי אכל מחוץ לבית, או מקסימום לקח אוכל מבושל בקטנה, עכשיו לא הייתה ברירה - השהייה בבית גרמה לנו לאכול יותר, תוספת של 300-400 שקל בחודש. מחמישה קרטוני חלב בשבוע עלינו לשבעה-שמונה, ומקופסת נס קפה שקנינו פעם בשבועיים זו הפכה להוצאה שבועית. את אומרת 'עוד 10 שקלים, שטויות', אבל זה מצטבר. עכשיו, ברגע זה, כשהילדים חוזרים למסגרות, והאוויר נהיה נעים יותר ולא צריך מזגן, יש סוג של ירידה בהוצאות, אבל החורף יגיע, ואני אצטרך להדליק חימום".

אולי הפסיכולוגית החינוכית שרה נתניהו, שעברה לעבוד מהבית וביקשה השתתפות בהוצאות כשכירה, איננה המייצגת האולטימטיבית של התופעה, אבל אין ספק שעבור כל אותם שכירים שהעבירו את מקום העבודה שלהם לחדר השינה, או

שרון ליר, עמותות פעמונים. "לבקש החזרים מהמעסיק"

דניאל רואש, הלמ"ס. "המגמה תימשך"

"פתאום הייתי צריכה לארגן משרד, לקנות שולחן, כיסא, לשדרג את הווייפיי כדי שאני ובן זוגי נוכל להיות בזום במקביל. עבדנו מחדרים נפרדים, מה שאומר שני מזגנים, וחשבון החשמל קפץ מ־900 ל־1,800 שקל"

לשירותים, מורידה מים, שוטפת ידיים, אנשים כשהם בבית מתקלחים יותר פעמים ביום. ועוד לא הגענו למספר כוסות הקפה שמכניסים. אצלנו נתנו מהעבודה מחשב בהשאלה, ויכולתי לקחת גם כיסא משרדי. בחרתי שלא, כי ממילא רציתי לקנות. אבל בהוצאות זה יצא עוד 600 שקל. אני יודעת שאנשים רכשו מצלמות לצורך השיחות בזום, קנו מקלדות. אנחנו הפכנו את חדר המשחקים של הילדים לחדר עבודה. אני חושבת שכמו אצל העצמאים אני צריכה לקבל לפחות חזר בארנונה".

הסעיף הרלוונטי בפקודת המסים הוא סעיף 17, שקובע קיוונים והחזרים על הוצאות שונות, מארנונה ועד דלק ומי

סעדות. נהוג להחיל אותו על עצמאים, אבל בפקודה, מתברר, כתוב "אדם", ולכן אפשר שגם שכירים שעובדים מהבית ייהנו מהחזרים שונים בגין הוצאות שנגרמו להם בעת שיצרו תפוקה. אלא שהדבר אינו קל ומובן מאליו, כפי שלמדו בעבר על בשרן אמהות שעבדו מהבית, ניסו להכניס את המטפלת כהוצאה - ונדחו.

דניאלה גבאי בן-זאב היא רואת חשבון ועורכת דין לענייני מיסוי, שותפה במשרד יוסי אלישע קלדרון ושות'. עו"ד יוסי אלישע הוא יו"ר משותף בוועדת המסים של לשכת עורכי הדין, והיא חברה בוועד דות-משנה שלה. לדבריה, "המעסיקים וגם המועסקים מבינים היום שיותר טוב לעבוד מהבית. הבעיה היא שההוצאות לא נעל-מות, ובמקביל רשות המסים לא מממנת לתת הטבות, בעיקר כשהם עדיין לא מבינים לעומק את ההיקפים של העבודה מהבית, או את השינוי במשק. אם עד 2019 כשהתקלקל לי האינטרנט בבית הייתי אומרת 'לא נורא, לילדים לא יהיה מחשב', בעידן הקורונה אינטרנט בבית הוא קיומי והכרחי לצורכי עבודה. מעסיק לא יכול להגיד לעובד: המזגן, החשמל, הקפסולות של הקפה - זה הכל פרטי על חשבונך. במצטבר מדובר בהוצאה משמעותית".

אז מה עושים? "ברשות המסים עדים למצב ומנהלים דיונים בנושא. סירובם הנוכחי להכיר בשכירים כזכאים להחזרים נובע מהחשש למדרון חלקלק, במיוחד במנטליות הישראליה שאוהבת לנצל פרצות. אבל יש כל מיני פתרונות אפשריים למצב. אפשר שהמעסיק ייתן מענק לעובד בגין ההוצאות

שיעור המועסקים מהבית

ב־2019:
4.4%

בסגר הראשון:
21%
(בהיי־טק - 49% - 41%)

ביוני, לאחר
כתיחת המשק:
9%
(בהיי־טק - 37%)

בסגר השני:
16.7%
(בהיי־טק - 50%)

תחום הדרכה לקבוצות בעמותת "פעמור נים", המייצעת להתנהלות כלכלית נכונה, ממליצה על מספר צעדים שיעזרו לצמצם הוצאות בימים אלו בתחום העבודה מהבית. "כדאי לבדוק כמה פעמים בחודש אני עו" בדת מהבית, ולפי זה לעשות תחשיב של הוצאות והכנסות. לבקש החזרים מהמעסיק על ציוד משרדי שקנתי - לא על כל מה דק, אבל על ציוד. הטיעון המנצח: אם הוא רוצה תפוקה, אני צריכה סביבת עבודה. אולי לא מאה אחוז, אבל השתתפות. לבקש

גובשו מסקנות בעניין". גורם מקצועי שמכיר את עמדת הרשות מעריך כי היא תתנגד להכרה בהוצאות שכירים בעבודה מהבית. "לכל הצעה כזו", הוא אומר, "נחמדה ככל שתהיה, יש עלויות. והתקציב לא רק שאינו אינ" סופי, אלא שאנחנו בבור עמוק. צריך להיות ריאליים, בלי כל מיני פנטזיות. לתת נקודות זיכוי, למשל, פירושו פחות מסים. החזרים על הוצאות מזון שגדלו? מה פתאום, הרי לאכול היית אוכלת בכל

לשנת 2020. המעסיק יישא בזה כהוצאה מוכרת שתפחית את הכנסתו החייבת, כפי שהיה אילו היה משלם את ההוצאה ישירות. רעיון נוסף הוא לתת נקודות זיכוי במס, כמו שנותנים לאמהות. כיום הדין מתיר לשכיר להגיש דיווח למס הכנסה על ההוצאות, עם חשבונית - עשיתי ריפורד אקוסטי לחדר, קניתי כיסא אורתופדי, קניתי רדיאטור. אבל אז יכולים להקשות עליך - מה, אתה לא מחמם בזה את הבית בכל מקרה? אפשר להגיד לעובד 'תציג לי חשבונית', ועדיין תהיה מחלוקת כי יש דברים שהעובד לא יכול לכמת באמת ולהפריד בין הפרטי לעסקי (חשמל, מים וכו'). חשוב להבין שרשות המסים נמצאת במצב בעייתי. הם חייבים להציל את קופת המדינה, ומצד שני יש עובדים שנושאים בנטל, וככל שהמצב הזה יימשך הבעיה תחמיר. ראוי שדבר כזה ייעשה בחקיקה, שתקבע כללי אצבע שיתאימו למצב החדש. רק שבינתיים לא שמעתי על יוזמה".

לאכול מסודר ולא לגלוש בזמן העבודה

ברשות המסים יש צוות שתפקידו לקבוע קריטריונים למתן קיזוז והחזרים, והוא אינו קשור דווקא לקורונה. בראשו עומדת המשנה ליו"ר רשות המסים מירי סביון. בינתיים לא נרשמה ברשות המסים התלהבות גדולה לנוכח הרעיונות המוצעים. ברשות אומרים: "רשות המסים בוחנת בימים אלו את ההשלכות השונות של משבר הקורונה על שוק התעסוקה, בכל ההיבטים של עולם המס, ובכלל זה גם את הנושא של עבודה מהבית. טרם

ליזה קמחי, מאמנת לכלכלת בית: "תקבעו שעות מוגדרות לאכילה - בוקר, צהריים וערב. כשכולם יושבים סביב השולחן ולא אוכלים סתם ובהגזמה, אין בזבוז. כשיש תפריט מוגדר מראש, אמא לא מבשלת סירים על גבי סירים שיזרקו לפח"

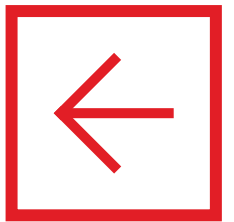
אש"ל יומי - קיבלתי ארוחת צהריים במ" קום העבודה, אפשר לשלם את זה עכשיו כאש"ל יומי". האם עדיף לשכור משרה עכשיו כששכר הדירה נוח, במקום לפנות חדר בבית או לעבור דירה? "לא בהכרח מומלץ, במיוחד עכשיו כשהילדים חוזרים למסגרות, כי זה יעלה את ההוצאות ולא יקטין. תלוי מה סוג העבודה ואם היא נעשית ממקום אחד. אם, למשל, אני אשת מכירות, זה לא ייתן לי פתרון". "אנשים ישבו ועבדו מהבית, ופתאום כל דבר נראה להם קריטי", אומרת ליזה קמחי, מאמנת לכלכלת בית. "הייתה כמובן קפי" צה אמיתית בהוצאות על המזון והחשמל,

מקרה, כמו ששכר דירה היית משלמת כך או כך. החזר על כיסא למחשב? מי יודע להגיד מי יושב על הכיסא - אתה או הילד ביום? הרבה מקומות עבודה נתנו ציוד, אז בכלל אפשר להגיד שהעובד קיבל טובת הנאה. גם בחשבון חשמל קשה לקבוע, כי כל המשפחה הייתה בבית והם גם נהנו מהחשמל. אז להגיד שזו הוצאה ששימשה ליצירת הכנסה? אולי אולי אפשר לקזז בהוצאות על ארנונה? בקיצור, לשכוח מזה?" "לא 'תשכחו מזה'. הם מנסים לבחון דרכים להקל או להשתתף בהוצאות". אז מה עושים בינתיים? בעיקר מתכננים נכון, במגבלות ה'אנה שרון לוין, מנהלת

רו"ח ועו"ד דיאלה גבאי
בן־זאב. "צריך חקיקה"

אבל פתאום גם המזון כבר לא מספיק לח" דר, ופתאום הכורסה, שכולם רואים אותה דרך הזמן, לא מספיק ייצוגית, וזה הקפיץ הוצאות. בנוסף, בגלל הלחץ מהלא נודע אנשים העמיסו מזון בפרזורים, במקררים ובארונות, וחלקו נזרק. העבודה בבית מול המחשב גם גרמה לאנשים לקנות מאתרים באינטרנט שלא לצורך, לפעמים כדרך לקחת הפסקה מהעבודה ולהתאוורר. בעצות שלה היא מתמקדת בשינוי הרגלים. "קודם כל", אומרת קמחי, "צריך להסתכל על הרגלי הצריכה הקודמים, מלפני הקורונה, ועל בסיסם לבנות תקציב. צריך לבנות לו"ז עם שעות מוגדרות לאכילה - בוקר, צהריים וערב. כשאוכלים יחד מסביב לשולחן ולא כל היום ובהגזמה, אין בזבוז. כשיש תפריט מוגדר מראש לא מבשלים סירים על גבי סירים שיזרקו לפח. אין יותר נהירה כל רגע למקרר, אין לפתוח מעדן, לאכול שני ביסים ולזרוק. גם אין יותר דבר כזה לשבת מול המחשב ולהזמין באינטרנט סתם כך. הרי גם כשאנחנו בעבודה אנחנו לא מתיישבים באמצע היום סתם כדי לעשות קניות ברשת. ועוד משהו: כשאת בבית, הילד רואה אותך כל היום, זמינה, ואומר: 'אמא, צריך', 'אמא, ראיתי בבאג מקלדת לגיימרים'. אז להימנע מהדברים האלה. ובנוסף, צריך להחליט שזמן עבודה זה זמן עבודה. לא קמים לעייתים קרובות כדי לעשות כביסה גם כשאין מכונה מלאה, או לעשות מדיה גם כשהוא לא מלא, רק כי רוצים לעשות הפסקה, או כי את יושבת בבית ורואה הכל מהכיסא, את הכביסה ואת הכלים המלוכלכים, וזה מציק לך בעין".

המשך מעמ' 7

גייסים לפעולה. אבל הם לא יכולים לעשות את זה לבד. וזה לא מספיק לדבר רק על אשפה, צריך לדבר על הפחתת שימוש בדלקים מזהמים, וגו' הוא מרכיב גדול מאוד בדבר הזה – למרות שהממשלה מטעה את הציבור לחשוב שגו' הוא אנרגיה מתחדשת ונקייה. אנשים לא קולטים כמה דברים אנחנו יכולים לעשות שונה ביום-יום שלנו – מהרמה של מה אנחנו אוכלים, דרך איך אנחנו מכבים את האור ועד איפה ובאיזה קצב אנחנו משקיעים בבורסה.”

בקרוב יהיו בנראה בחירות. למי יצביע מי שאיכות הסביבה בראש מעייניו?

”אני יודעת שיש כמה התארגנויות שרוצות להקים מפלגה סביבתית אפוליטית. אני לא יודעת על שמות גדולים שהצטרפו בינתיים. כשיש כזה ואקום מנהיגותי, היום יותר מתמיד יש מקום למפלגה ירוקה, כמו שפעם הייתה מפלגת הגמלאים. בבחירות

אמביוולנטית. ”היא השכילה להבין שיש פה פוטנציאל אלקטורלי גדול מאוד. היא ביקשה את התפקיד. היא ידעה לשים את הנושאים הנכונים על השולחן.”

אז איזה ציון את נותנת לה?

”בוא נזכור שהכל יחסי, ואלקין קיבל אצלי מינוס 5. גמליאל עשתה שורה של דברים חשובים. היא מדברת על משבר האקלים, שזה כבר יותר ממה שהיה קודם. היא התבטאה על הצורך להגדיל את היעדים של אנרגיה מתחדשת. היא עצרה את הקמת משרפות האשפה, והעבירה את חוק הפיקדון לבקבוקים. אלו דברים שלא היו קודם ולכן על זה היא קיבלה כבר ציון 6. עם זאת, אני מצפה שהיא תהיה חלק מההסברה לציבור שגו' הוא לא אנרגיה מתחדשת. זה שקוראים לגו' 'טבעי', זה חלק ממיתוג שנועד לגרום לאנשים לחשוב שזה משהו טוב, כשהיום אנחנו

הקודמות ניסיתי לייצר מפלגה של דמויות משמאל ומימין, אבל לא הצלחתי.”

זו הכוונה שלך גם עכשיו?

”אני אישית החלטתי שההשפעה שלי יותר משמעותית מבחור, כזאת שעומדת ואומרת מה צריך לעשות. זו אולי חוכמה קטנה ואני לא משלמת עליה את המחיר שמשלמים הפוליטיקאים, אבל אני מרגישה שההשפעה שלי ב'צלול' ובתנועה הסביבתית היא מרחיקת לכת, ושאני לא אוכל לעשות אותה בפוליטיקה. הפוויציה שלי היא שלא אהיה כפופה לשיקולים קואליציוניים, לאינטרסים, ושאוכל להגיד תמיד את האמת.”

מסע התאבדות

כשאני שואל את יעקבס על איזה חברי כנסת היא יכולה לומר מילים טובות – היא מזכירה את מימי חיימוביץ' מכחול לבן (יו"ר ועדת פנים וסביבה מעולה

”יצאנו מהסגר וכולם רצו לטבע. הייתה תחושה שלמדנו להעריך יותר את הטבע והים. ואז הכל נהיה פח אשפה גדול. הופתעתי. אני יודעת שהישראלים מתנהגים ככה, אבל זה היה קיצוני ביחס לכל סטנדרט ציפיתי לו”

שהובילה לרמה ולדיונים שלא היו כמוהם בכנסת”) ואת אלי אבידר מישאל ביתנו. על השר הקודם להגנת הסביבה, זאב אלקין, עוד יש לה בטן מלאה. ”קראנו לו 'השר להפקרת הסביבה', היא אומרת. ומה לגבי השרה הנוכחית גילה גמליאל? יעקבס

דרישות סביבתיות ושקיפות ציבורית, ועד היום לא נתנה את הדין על אסון הרליפה הגדול בערבה לפני שש שנים, אירועי זיהום גדולים בנחל צין ואחרים.”

אז אולי קצת פירגנת לגמליאל עם הציון?

”כן. אני לא רוצה לבטל את הדברים הטובים שהיא עושה, אז אתפשר על 5. יש לה עוד דרך ארוכה שהיא צריכה לעשות.”

ויש כאן גם ראש ממשלה שנמצא בתפ” קיד הרבה שנים. מה הציון שאת נותנת לו?

”הממשלה כנקודת מוצא לא עושה שום דבר כדי להתמודד עם משבר האקלים. היו צריכים להרים פרויקטור במשרדי הממשלה, כמו לקורונה, כדי להתמודד עם משבר האקלים. צריך היה לקדם חוק אקלים ולעשות שינוי בסדרי העדיפויות. זה כל כך לא באג'נדה שלו, זה בכלל לא חלק מהתמונה שהוא מסתכל עליה. כל ההסכמים שיש לנו היום עם מדינות ערב הסירו מאיתנו את החרם הערבי. צריך היה לנצל את המומנטום של ישראל כסטארט-אפ ניישן, ושל מדינות הנפט שמבינות שעידן הנפט הגיע לסיומו, לא כדי להפוך את ישראל לצינור נפט עם קצא”א. המאבק בקצא”א הולך להיות המאבק המרכזי שלנו בשנה הבאה. יש כבר 20 ארגוני סביבה שהצטרפו, והולך להיות בלגן גדול. זה לא הולך לעבור בשקט.”

”ישראל הופכת ליותר ויותר ניאול-ברטריאנית, שמעדיפה את הרווחים קצרי המועד של יומים על פני טובת הציבור. לא רק הקורונה הורגת אותנו, היא רק הפרומו. היא גורמת להאצה של משבר האקלים, ורואים שאיפה שמוזהם יותר אנשים חולים יותר בקורונה. לא סתם מילאנו וניו-יורק, בשיא הסגר הראשון, פעלו להפסקת תנועת רכבים בלב הערים. המורעות לקשר בין בריאות האדם והטבע לא מספיק חזקה בישראל, ולא מספיק שמים דגש על זה.”

את מצטרפת לאופטימיות סביב הבחירות של גז ביירן ולהערבה שהוא ישפר את הטיפול במשבר האקלים?

”כל דבר יותר טוב ממה שהיה קודם. טראמפ היה במסע להרס כדור הארץ, להרג בעלי החיים. עיקר הטענות כלפיו היו שהוא רוצה לקדם את תעשיית הפחם והנפט והדלק מסיבות כלכליות, אבל המהלכים שהוא עשה – איסור להפעיל שיקולי אקלים בהחלטות על קידום תשתיות, הרצון לקדוח נפט גם בלב שמורות ימיות, באנטארקטיקה, במקומות הכי רגישים ועדינים בכדור הארץ – היה בהם סוג של מסע התאבדות עולמי. כל דבר יותר טוב מטראמפ, וכשהוא הוכרע נשמעה אנתרופוסף של 'קיבלנו עוד זמן'. להגיד שביירן הוא נהדר ויכול לחולל בן-לילה את השינוי הנדרש? הלוואי. הוא קצת מסונדרל עדיין, ולא יהיה לו קל פוליטית, אבל זה נותן לנו בהחלט אופטימיות.”

”תמיד יוצאת החופרת”

במבט לאחור, אם צריך להחזיר את יעקבס לדגש שמוכיר לה למה היא לא מסוגלת להרפות, למה היא מקדישה את חייה לטבע ולהגנה עליו – יש אירוע שמגדיר הכל: סגירת מכל האמוניה בחיפה (בספטמבר 2017) – המקום שהוקם לפני יותר משלושה עשורים וסיכן במשך שנים רבות את חייהם של מאות אלפי תושביים. מבחינתה זה ההישג הגדול ביותר שהובילה. ”ראינו מה קרה בלבנון בגלל אחסון של חומרי נפץ בקרבת ציבור. הפוטנציאל של האמוניה שהיה בחיפה לא היה נפיץ כל כך כמו בבירות, אבל פוטנציאל ההרעלה וההרג של עשרות אלפי אנשים היה גם היה. וזה ירד”, מתגאה יעקבס.

”סגירת מכל האמוניה הזכירה גם שאפשר לנצל את התעשייה המזהמת, והיא הפכה לקוביית הדומינו הראשונה ששינתה את כל השיח בחיפה, עם הדרישה לסגור את בון (בתי הזיקוק) היום. מהרגע שנסגר מכל האמוניה הפכנו לארגון מאוד מרכזי ומאוד משפיע בתנועה הסביבתית. מאז פונים אלינו אלפי אנשים שרוצים לקחת חלק ולעשות את השינוי.”

מה המאבק הכי חשוב שהפסדת בו?

”אין דבר כזה. מאבקי סביבה הם דבר מתמשך, אז גם אם אנחנו מפסידים בקרב, המלחמה עדיין לא תמה. אתה יכול להגיד שאסדת לווייתן קמה בקרבת החוף למרות שאנחנו ואחרים נאבקנו נגד, אבל את המלחמה למען קידוחים ימיים בטוחים – שמבחינתנו זו הייתה הסיבה שהצטרפנו למאבק הזה – ננצח. כי אנחנו חייבים לנצח. כי הטובים תמיד מנצחים בסוף.”

מה המלחמה שהכי חשוב לך לנהל עכ”שיו?

”המאבק המרכזי הוא כאמור קצא”א, אבל הדבר שאני מתאבדת עליו הוא יצירת החיבור בין המאבקים השונים, וזה מה שאנחנו עושים מאז סגירת מכל האמוניה. היום אנחנו רואים שיתופי פעולה שלא היו כמוהם אף פעם בתנועה הסביבתית בעבר. אנחנו מייצרים סביב קצא”א קמפיין עולמי ענק – גם להצלת ים סוף, גם להצלת הים התיכון, גם להצלת כל מרחב הנגב והערבה, ויש פה פער כל כך גדול בין ההצהרות של הממשלה לבין מה שנעשה בפועל. אנחנו במלחמה על החיים. לשנות את התפיסה הסביבתית, המדיניות והמציאות.”

זה לא מתיש להיאבק כל הזמן ומול כל כך הרבה אנשים?

”זה מתיש כי אני תמיד יוצאת החופרת. כל מה שאני עושה זה לעבוד כל יום סביב השעון. זה לא תמיד כך, אבל זו מלחמת אינ ברירה. וכשאתה נלחם במלחמה כזאת, אתה לא יכול להרשות לעצמך להפסיק. אני שואלת את עצמי מה החלופה – אם אני לא אעשה את זה, מי יעשה את זה? אני לא לבר, יש תנועה סביבתית שאני מאוד גאה להיות חלק ממנה. אבל אנחנו מעטים מול רבים, ואין לי ברירה אחרת.”

מה החלום שלך?

”שבעוד 20 שנה לא נהיה במצב שאגיד 'אמרתי לכם', אלא שהצלחנו ביחד. לשבת בשדה שיש בו פרחים, פרחים, חיפושיות משה רבנו, שפריריות, ארנבות וכל הדברים שייצגו מהחיים שלנו אם אנחנו לא נפעל עכשיו. אנחנו נחיה בעולם מאוד עצוב, לא עולם שאנחנו מאחלים לעצמנו ולאף אחד שאנחנו אוהבים. וכדי להגיע לשם יש לי עוד חלום בדרך: להקים את המרכז לשינוי מדיניות ומודעות. מתוקף זה שאמרנו שהבורות הציבורית והממשלתית היא המכשול הגדול ביותר, נגייס תרומות כדי שיהיה אפשר לעשות הרבה יותר הסברה ושיתופי פעולה, הרבה יותר שינוי חקיקה, כדי להסיר חסמים בירוקרטיים – ולאפשר לנו להגיע למקום הנכון והבטוח.”

מהמשרד להגנת הסביבה נמסר בתגובה: ”אנחנו גאים בשיתוף הפעולה המשותף עם ארגוני הסביבה, הכולל שיח הדוק ושיתוף ידע. השרה מקיימת פגישות עבודה שוטפות עם ארגוני הסביבה ופורום רבעוני משותף עם כלל הארגונים. מאז כניסתה לתפקיד לפני כחצי שנה, הובילה השרה מהלכים משמעותיים המקבילים רוח גבית מהתנועה הסביבתית, כדוגמת החלת חוק הפיקדון על בקבוקים גדולים, קידום פינוי המפעלים המזהמים ממפרץ חיפה והכרזה על מינים מוגנים. נמשיך לקדם מהלכים היסטוריים נוספים – למען אורחי ישראל, הסביבה והכלכלה.”

לנד קרוזר. הרכב הנמכר
באמירויות עם נתח שוק של 25%
| צילום: שאטרסטוק

איך ובמה נוהגים באמירויות

תנועה, וידע למצוא אותו כשצריך. לתיירים הדוחות מגיעים לחברת ההשכרה, כמו בשאר העולם, והיא מטפל בתשלום ובגבייתו מה שוכרים.

ישראלים שמבקשים לשכור רכב בדור באי חייבים להציג ברוכן חברת ההשכרה רשיון בין לאומי וגם רשיון ישראלי. "אנחנו מבהירים את הדרישה לשוכרים, אבל כבר היו מקרים של ישראלים שהגיעו ללא אחד מהרשיונות ולא קיבלו רכב, אין כאן חוכ' מות. למי שנוהג כאן כחוק קל להתמצא, כל השלטים בערבית ובאנגלית, הסימונים על הכבישים ברורים, ו-waze עובד כאן נהדר, אני נעזר פה באפליקציה כל הזמן, וגם כאן היא מתריעה על מצלמות. יש הרבה חניונים, ומדרכות עם מדחנים."

מחירי ההשכרה דומים כרגע לאלה שבאירופה, אבל צפויים לרדת אחרי תום חופשת חג המולד, ב-7 בינואר. יעקובי: "דובאי היא מדינה ירוקה, מה שמושך אליה תיירים רבים, לא רק ישראלים. בחודש הבא הם יחזרו הביתה ומחירי ההשכרה ירדו משמעותית. ואפשר לשכור כאן גם טויוטה יאריס כדי ליהנות מחופש תנועה ולא להיות תלויים במוניות שיקרות מתמיד, בגלל הגבלה על הסעת 2 נוסעים כרגע בג' לל הקורונה. למשפחה מונית יכולה להיות תענוג יקר."

מי שיתעלם ממצלמות המהירות יחויב ב-12 דולר במקרה של נסיעה ב-20 קמ"ש מעל המותר, לפני העמלות של חברות ההשכרה. נסיעה ב-40 קמ"ש מעל המותר כבר תעלה 25 דולר, 60 קמ"ש יעלו 55 דולר, ונסיעה ב-80 קמ"ש מעל המותר ויותר מזה, תעלה לכם 110 דולר. המצלמות אגב מצ' למות את המכוניות מלפנים, כך שתמונת הנהג ברורה, ומגיעה ביחד עם הדוח, כדי למנוע תלונות על זיהוי שגוי. לפחות תהיה לכם מזכרת מהביקור, חוץ מהתמונה. נהיגה בלי רישיון היא עבירת קנס בסך 185 דולר.

פחות למבורגיני ממה שנדמה ויותר סנדרים וטויוטות שגרתיות, כבישים נוחים, אבל מצלמות מהירות שממתינות לעברייני תנועה • מדריך לנהג הישראלי בדובאי

באמירויות הם לא מקומיים, אלא עובדים זרים, בעיקר מהודו. והנהיגה שלהם, איך נאמר, לא ממש אירופית. יש 8 נתיבים, חותכים בלי לחשוב ארבעה במכה, עוקפים מימין ועוקפים משמאל. צריך להיות מאוד עירניים. והם עושים את זה למרות שבכל קילומטר רואים מצלמת מהירות ופיקוח על התנועה."

"כבר בשדה התעופה הזהירו. סיפרו לנו על תייר שסיים ביקור בדובאי עם 63 דור' חות מהירות ונחשב השיאן המקומי", אומר בועז יעקובי, סמנכ"ל השיווק והמכירות של שלמה סיקסט, בשיחה מדובאי. "זאת האגדה המקומית, אין לי דרך לבסס את הסיפור, אבל

**"נהגים רבים באמירויות
הם לא מקומיים, אלא
עובדים זרים, הרבה
מהם הודים שלא רגילים
לנהיגה זהירה והם
חותכים ועוקפים מכל
כיוון. צריך להיות ערניים"**

אחרי נהיגה של 1,000 ק"מ בימים האחרונים כאן זה לא נשמע לגמרי דמיוני. יש המון מצלמות, בגובה של 1.5 מטר, ומורגש שה' משטרה משתדלת שלא להיראות, אין הרבה ניידות בכבישים, אבל מעבירה לנהגים מסר ברור שיש מי שמפקח ועוקב אחרי עברייני

קרוזר 70, מהדור שמוצר מאז 1984 (עם 4,200 מסירות) ומיצובישי מונטרו ספורט, גרסת ה"ג'יפ" על בסיס טנדר הסטריטון המוכר אצלנו (4,103).

השנה אגב התרסק השוק באמירויות וירד ב-30%, בעוד שהשוק הישראלי צנח רק ב-15%. טויוטה ממשיכה להיות המותג הנ' מכר ביותר, אבל הלנד קרוזר נעקף בדיונות בידי הפטרול.

ואיפה הלמבורגיני שהבטיחו לנו שמככבת בכבישי האמירויות? למבורגיני לא מפרסמת נתוני מכירות לפי מדינה, אלא רק הערכה שהיא תמכור השנה כ-400 מכוניות באזור המזרח התיכון ואפריקה, שהאמירויות היא השוק הגדול ביותר בתוכו. גם מותגי על אחרים לא באמת מככבים שם בטבלת המכ' רות: אסטון מרטינ מכה בתשעת החודשים הראשונים שם רק 11 מכוניות, ומוראטי 112.

תכינו כסף לדוחות

אלפי ישראלים טסים כיום מדי יום לדור' באי, מיעוטם כבר שכר שם מכוניות. מה מחכה להם על הכביש? "זאת חוויה לנהוג בדובאי", מאבחן יואל וייס, מבצעי הזיכיון לייבוא האוטובוסים החשמליים של הייגר לישראל ולמפרץ, שביקר לאחרונה בדובאי, ונהג בכבישיה. "הכבישים סלולים היטב מאוד נקיים, התנועה זורמת והנהגים בדרך כלל מאפשרים לאחרים להשתלב". איש עסקים ישראלי אחרי שביקש לשמור על עילום שמו, חווה חוויה קצת אחרת. "צריך לזכור שרוב הנהגים על הכבישים

דובר בשוק שלפני הקורונה עמד על מכירות של כרבע מיליון שקל לשנה. המקומיים מגלים העדפה ליפניות, והר' גם הכי נמכר ב-2019 היה של

טויוטה. לא מדובר בשוק הרכב הישראלי, אלא זה של איחוד האמירויות הערביות, החברה החדשה שלנו באזור, ומדינה הרבה יותר דומה לנו בהעדפות המוטוריות ממה שאולי חשבנו - אבל גם מאוד שונה.

אם בישראל נמכרו בשנה שעברה 253 אלף מכוניות חדשות, באמירויות נמכרו רק קצת יותר, 263 אלף. אם אצלנו המכונית הנמכרת ביותר הייתה טויוטה קורולה, עם 14,500 יחידות, גם באמירויות הייתה זאת טויוטה, אבל הלנד קרוזר 300, עם 16,500 יחידות. טויוטה הייתה גם המותג הנמכר ביותר שם עם נתח שוק של 25%, לעומת 14.5% ומקום שני בארץ.

אם בישראל נמכרות 10 קורולות על כל לנד קרוזר, באמירויות היחס הפוך. ככה זה בשוק שבו מס הקנייה על רכב חדש, שהוטל לראשונה רק לפני שנתיים, עומד על 5% בלבד, לעומת 83% בישראל, לא כולל 17% מע"מ ו-7% מכס על דגמים רבים שאנחנו משלמים.

התוצאה: לנד קרוזר 300, עם מנוע 6 ו-8 צילינדרים, 4 עד 5.7 ליטר, עולה באמירויות רק 50 עד 70 אלף דולר, כשישראל הקור' לה המאובזרת ביותר עולה בשקלים רק קצת פחות מלנד קרוזר בסיסי במפרץ.

ברשימת עשרת הדגמים הנמכרים ביותר באמירויות אפשר למצוא גם את מיצובישי פאג'רו שכבר לא נמכר באירופה ואצלנו, עם 15,400 מסירות, את ניסאן פטרול (15,333), את ניסאן סאני המשפחתית הקטנה (11,200), טויוטה היילקס (10,600), טויוטה לנד קרוזר פראדו, הדגם שנמכר בארץ אבל עם מנוע בנזין 4 ליטר ולא דיזל (7,200), שמקדים את ב'מיו X5 (עם 6,200), הראשון מבין דגמי היוקרה בטבלה, טויוטה קאמרי (4,300) ולנד

מעוניינים בהזדמנויות עסקיות נוספות?

יפעת מכרזים

מערכת המכרזים וההזדמנויות
העסקיות המובילה והגדולה בישראל

הטבת
סופשנה!

חודשיים במתנה

* למצטרפים למינוי שנתי עד 31.12.2020

היתרונות שלנו להצלחה העסקית שלכם!

ליווי להגשת מכרז ראשון ע"י
המומחים שלנו - ללא עלות נוספת

מאות הזדמנויות עסקיות
ומכרזים בלעדיים

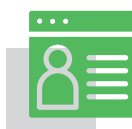
עדכון ON-Line
באפליקציה ייעודית

קבלת ההזדמנויות ישירות
למייל באמצעות סוכן חכם

הצטרפות למאגרי רשימות
ספקים שאינן מחייבות מכרז

מכרזים מותאמים לעסקים
קטנים ובינוניים

להצטרפות

076-86-22-141

או חפשו בגוגל "יפעת מכרזים"